

JAARVERSLAG 2025

RIJKSMUSEUM
SLOT LOEVESTEIN

Inhoudsopgave

BESTUURS- EN ACTIVITEITENVERSLAG	3
VOORWOORD.....	3
ALGEMEEN	3
MUSEALE ACTIVITEITEN	6
PUBLIEKSDIENSTEN	15
ORGANISATIE.....	20
FINANCIEN EN EXPLOITATIE.....	23
TOEKOMSTVISIE EN CONTINUITEIT	27
WOORD RAAD VAN COMMISSARISSEN	31
JAARREKENING 2025.....	33
BALANS PER 31 DECEMBER 2025 (NA RESULTAATBESTEMMING).....	34
CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2025	35
RESULTAATBESTEMMING 2025	37
KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN 2025	37
GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING	38
TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2025	44
TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING OVER 2025 .	54
OVERIGE GEGEVENS	59
BIJLAGEN.....	64
1) Bijlage: Samenstelling directie/bestuur & Raad van Commissarissen	65
2) Bijlage: Organogram Stichting Rijksmuseum Slot Loevestein.....	66
3) Bijlage: Slot Loevestein & de gedragscodes.....	67

BESTUURS- EN ACTIVITEITENVERSLAG

VOORWOORD

Het team van Slot Loevestein heeft in 2025 een bijzonder jaar gekend. Ondanks grote inzet van medewerkers is het resultaat achtergebleven op de begroting. Er zijn incidentele baten en lasten gerealiseerd, waardoor het jaarsaldo ver beneden de begroting is uitgekomen. Ook de bezoekersaantallen bleven achter bij de begroting, ondanks een tentoonstelling met actuele thematiek. Toch was de waardering van de bezoekers hoog. We ontvingen aanzienlijk meer scholen en bedrijven; de riviercruisevaart weet Loevestein inmiddels steeds beter te vinden en het aantal leenheren, veelal zakelijk supporters van Slot Loevestein, nam significant toe.

Transitie

Voor Slot Loevestein was 2025 een jaar van transitie, waarin plannen zijn bijgesteld, processen werden opgeschoond en de teams opnieuw op sterkte werden gebracht. Het onderhoud van het slot en de vesting heeft onze grote aandacht; van verduurzaming tot het herstellen van beverschade en scheurvorming in de vestingwallen en voorbereidingen voor het verplaatsen van het toegangshek voor een laagdrempelige toegang. Ook is een begin gemaakt met de museale vernieuwing om tot een aansprekende en relevante vaste presentatie te komen. Daarvoor hebben we naast het masterplan ook de visie, missie, kernboodschap en positionering van Slot Loevestein herzien.

Museale vernieuwing

Intussen is afscheid genomen van directeur-bestuurder Ed Dumrese, die helaas langdurig was uitgevallen. In de vijf voorgaande jaren had hij een sterke thematische koers ingezet, een masterplan opgesteld en een begin gemaakt met een nieuwe museale inhoud onder de noemer 'De Woelige Wording van Nederland'. Wat eerder de 'herinrichting' heette, hebben we opgedeeld in de 'herinrichting van de vesting' enerzijds, wat gaat om hiërarchie, zonering, routing en clustering van functies op daarvoor geschikte vierkante meters binnen de bestaande bebouwing, en anderzijds de 'museale vernieuwing' waar het gaat om een nieuwe vaste presentatie van het verhaal van Rijksmuseum Slot Loevestein. Daarbij wordt aan het UNESCO werelderfgoed van de Hollandse Waterlinie binnen de vesting meer gestalte gegeven.

Onze thema's 'vrede, vrijheid en recht en democratie' zijn onverminderd actueel, maar voor de aanstaande museale vernieuwing zullen we ze toegankelijker maken. De publiekservaring van Slot Loevestein als UNESCO werelderfgoed, als grote toeristische trekpleister binnen de gemeente Zaltbommel en de Vestingdriehoek, als onderdeel van het Verhaal van Gelderland en de Canon van Nederland en vooral als Rijksmuseum, blijft daarbij voorop staan. Met een erfgoed functie die monumentaal én museaal is, een heel sterke inhoudelijke combinatie, houden wij Slot Loevestein relevant, attractief en betekenisvol voor de bezoekers.

Samen sterk: vrede, vrijheid, recht en democratie

De visitatiecommissie sprak in 2023/2024 lovende woorden over hoe Loevestein zich opnieuw heeft uitgevonden door te kiezen voor een museale koers. Deze lijn hebben we ook in 2025 voortgezet. De tentoonstelling over oorlogsrecht, gebaseerd op de publicatie in 1625 van het meesterwerk van Hugo de Groot over dit onderwerp, hadden we om inhoudelijke redenen uitgesteld van maart tot september. Daardoor misten we de mogelijkheden om extra bezoekers te trekken in het voorjaar. Wel hebben we op dit vlak een uitstekende samenwerking gerealiseerd met het Vrijheidsmuseum in Groesbeek en Hotel de Wereld in Wageningen, waarvoor we ook enkele podcasts hebben opgenomen met organisaties als Het Rode kruis, Artsen Zonder Grenzen en Kidsrights. Met de laatste konden we in het kader van de Kindervredesprijs de introductie van de winnares van die prijs in Nederland bij Loevestein laten plaatsvinden. Dit past allemaal binnen de beweging om onze kernthema's niet alleen in tentoonstellingen, maar ook in

de rest van de programmering en in de positionering op te nemen. In dat kader zijn we benaderd door SDG Nederland om het nationale SDG16 huis te worden. SDG16 gaat onder meer in op burgerschap, vrede en sterke democratische instituten.

Financiën

De transitie-fase bij Loevestein is niet zonder financiële gevolgen. We waren 2025 van start gegaan met een optimistische begroting, mede op basis van de resultaten in 2024. Het aantrekken van personeel en extra inzet van externen trok een wissel op het resultaat voor Slot Loevestein. Intussen wordt nu heel zorgvuldig gekeken naar de samenstelling van de teams. Verder hebben we de uit eerdere jaren opgelopen projectkosten en nieuwe aanloopkosten voor de museale vernieuwing ten laste gebracht van de daarvoor bestemde reserve. Intussen proberen we vooral het culturele aanbod te versterken en de zakelijke inkomsten te verhogen. Voor 2025 resulteert een negatief saldo van € 427.700, genormaliseerd € 240.000 negatief, geschoond voor eenmalige lasten die o.a. samenhangen met de bestuurlijke transitie.

Vanwege een verminderde bereikbaarheid door diverse weg-openbrekingen en slechte weersomstandigheden kregen we minder bezoekers dan verwacht. Het noodgedwongen uitstellen van de nieuwe tijdelijke tentoonstelling heeft daarop eveneens invloed gehad. Samen had dat logischerwijs ook een effect op de omzet binnen horeca en winkel, wat de afname van eigen inkomsten verklaard. Wetende dat elke bezoeker Loevestein gemiddeld € 15 oplevert en dat voorzien was het aantal bezoekers te laten groeien, hebben we hier een groot verschil tussen de begroting en de uiteindelijke realisatie. Om het lagere aantal bezoekers weer om te buigen naar een stijging, is de programmering voor 2026 aangepast. We kunnen constateren dat Loevestein feitelijk een structureel tekort op de begroting heeft. Dat wordt met name veroorzaakt door een verhoudingsgewijs laag aandeel subsidie ten opzichte van de eigen inkomsten, wat met ca. 35% ver onder het landelijk gemiddelde is. Ook in 2026 verwachten we vanwege de transitie waarin Loevestein zich bevindt, in combinatie met sterk stijgende kosten voor personeel, energie en inkoop, nog niet de nul begroting te halen. We monitoren hiervoor de liquiditeitsruimte voor 2026. Een verhoogd activiteitsniveau, gecombineerd met strakke kostenbeheersing zal de leidraad zijn voor het beleid voor 2026. Met een nieuwe directeur-bestuurder, een versterkt team, verbeterde werkwijzen, nieuwe allianties en een plan om meer bezoekers te trekken hebben we desondanks vertrouwen in de toekomst en werken we aan een betere solvabiliteit ten behoeve van de continuïteit.

De omgeving

De combinatie van erfgoed, gebiedsontwikkeling en toerisme blijven essentiële onderdelen in het leefbaar houden en aantrekkelijk maken van een regio en zijn daarom voor Slot Loevestein en Vestingdriehoek onontbeerlijk. Op dat vlak en daarbuiten hebben we alle relaties met stakeholders en (nieuwe) partners versterkt. Gelukkig mochten we ook in 2025 weer rekenen op hun steun, alsook van fondsen, overheden, partners, de Vrienden van Loevestein, vrijwilligers en familie. Zij enthousiasmeerden en hielpen in hoge mate, ieder met een eigen kenmerkende bijdrage! Deze betrokkenheid, opbouwende kritiek, warme belangstelling en draagvlak helpen Slot Loevestein om onze missie voort te zetten zodat we aan het uitzonderlijke erfgoed bij Slot Loevestein een betekenisvolle invulling kunnen geven.

Veel leesplezier, terugkijkend naar het bijzondere jaar 2025!

Theo Meereboer
directeur-bestuurder a.i.

ALGEMEEN

PROFIEL

Rijksmuseum Slot Loevestein is een iconische plek waar verhalen over vrede, vrijheid, recht en democratische waarden tot leven komen. Eeuwenlang was Loevestein een plaats van macht en tegenmacht, van opsluiting en ontsnapping. Het bekendste voorbeeld is Hugo de Groot, die hier gevangen zat en wiens ideeën over vrijheid en recht nog steeds invloed hebben. Juist daarom kan Slot Loevestein als geen ander laten zien hoe deze thema's zijn ontstaan, wat ze betekenen voor ons land, en waarom ze vandaag nog steeds zo belangrijk zijn.

Het erfgoed van Slot Loevestein krijgt waarde doordat wij er samen met ons publiek betekenis aan geven. Vanuit het verleden van in- en uitsluiting is Loevestein nu een plek waar bezoekers kunnen leren, nadenken en met elkaar in gesprek kunnen gaan over vrede, vrijheid, persoonlijk en internationaal recht en democratische verworvenheden. We willen bijdragen aan een open en genuanceerd debat dat past bij de dynamische samenleving waarin we leven. We duiden dilemma's en reiken handvatten aan om met de complexiteit en soms strijdige belangen om te gaan. Dat doen we op een leuke en leerzame manier, waarin we attractiviteit en relevantie samen van betekenis laten zijn. Zo groeit Loevestein uit tot een inspirerend platform voor actuele vragen waar iedereen mee te maken heeft. Door die maatschappelijke relevantie neemt het museum een plek in die een rijksmuseum waardig is, in samenwerking met overheden, verschillende gemeenschappen, onderwijsinstellingen, NGO's, onderzoeksinstituten en belangenorganisaties.

Visie

Slot Loevestein is een toonaangevend rijksmuseum, dat laat zien hoe de strijd voor vrede, vrijheid, recht en democratie door de eeuwen heen vorm heeft gekregen; van middeleeuws kasteel tot bakermat van internationale rechtsideeën. Door de lens van het verleden werpen we een nieuw licht op actuele vragen over identiteit, rechtvaardigheid en menselijke waardigheid, waarbij we aanzetten tot dialoog rond maatschappelijke thema's.

Missie

Vanuit de erfenis en de collectie van Loevestein duiden we de Nederlandse staat en identiteit en stimuleren reflectie, dialoog en bewustwording rond vrede, vrijheid en internationaal en persoonlijk recht. Dit doen we door betekenisvolle verhalen, leuke en leerzame activiteiten en een prikkelende bezoekerservaring te bieden. Samenwerking, duurzaamheid, diversiteit en inclusie staan daarin voorop. Slot Loevestein is de plek voor ontmoeting en verwondering waar een divers publiek zich welkom voelt.

Kernwaarden Rijksmuseum Slot Loevestein

Integer en zorgvuldig

We gaan zorgvuldig om met ons erfgoed, onze mensen en middelen. Integriteit en het voorkomen van belangenverstrengeling staan centraal. De directie wordt hierin actief bewaakt en ondersteund door de Raad van Commissarissen, onder meer via commissies voor audit/bedrijfsvoering/vastgoed, museale zaken en remuneratie.

Respectvol en inclusief

Loevestein kiest bewust voor een sterke maatschappelijke rol. Verdraagzaamheid en tolerantie zijn daarbij leidende thema's. De Code Diversiteit & Inclusie is daarom een vanzelfsprekend onderdeel van ons beleid, van personeel en vrijwilligers tot de vormgeving en inhoud van onze programmering.

Eerlijk en duurzaam

We staan voor Fair Pay, Fair Share en Fair Chain. Dat is uitgewerkt in ons functiehuis, waarin gelijke functies ook gelijk worden beloond. We streven naar een duurzame en open manier van werken, met respect voor mens en omgeving.

BESTUUR EN MEDEWERKERS

Rijksmuseum Slot Loevestein is een stichting met een Raad van Commissarissen-model. De Raad is verantwoordelijk voor zijn eigen samenstelling en zorgt voor deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid. Er is expliciet aandacht voor een zo divers mogelijke samenstelling.

Per 25 november 2024 is de heer T. (Theo) Meereboer aangesteld als directeur-bestuurder a.i. Hij heeft gedurende 2025 de heer M. (Ed) Dumrese vervangen, die eind 2024 was uitgevallen en per 1 oktober 2025 uit dienst trad. Het managementteam bestaat naast de directeur-bestuurder uit vijf afdelingshoofden, die onderstaande afdelingen aansturen:

- Museale Zaken
- Facilitaire Zaken
- Horeca

en twee stafafdelingen:

- Financiën & Organisatie
- Publiek & Communicatie

Het MT is per november 2025 aangevuld met de manager Beleid & Ontwikkeling.

Het team van Slot Loevestein bestaat per einde boekjaar uit 57 betaalde medewerkers (46 vrouwen en 11 mannen; 31,21 FTE). Deze medewerkers zijn fulltime, parttime of als oproepkracht in dienst bij Loevestein. Daarnaast werken er ca. 50 vrijwilligers op Slot Loevestein.

Slot Loevestein onderschrijft en volgt de Ethische Code, de Governance Code Cultuur, de Code Diversiteit & Inclusie, de Fair Practice Code en de regels rond het Bezoldigingsbeleid.

MUSEALE ACTIVITEITEN

MUSEALE HERINRICHTING EN VERNIEUWING

Ontwikkeling en keuzes in 2025

In 2025 is een belangrijke stap gezet in de voorbereiding van de museale herinrichting van Slot Loevestein. Doel van deze vernieuwing is het realiseren van een samenhangende totaalbeleving waarin slot, soldatendorp, vesting en landschap één doorlopend verhaal vertellen. We werken toe naar een presentatie waarin historische verdieping, beleving en maatschappelijke relevantie elkaar versterken, en waarin bezoekers worden uitgenodigd om verleden en actualiteit met elkaar te verbinden.

In maart 2025 is via een tenderprocedure een design & build team geselecteerd. In twee dialoogrondes is toegewerkt naar een inhoudelijke en ruimtelijke herijking van het bestaande concept. De keuze is gevallen op een consortium van Heijmerink Wagemakers, OPERA Amsterdam, Yipp en Shosho. Omdat de fondsenwerving nog niet is afgerond, is de opdracht nog niet formeel vergund. Wel zijn op basis van hun visie en voorstellen het ontwerp en concept gezamenlijk verdiept en aangescherpt. Parallel aan dit traject is de fondsenwerving gestart. De uiteindelijke realisatie vindt gefaseerd plaats, afhankelijk van de beschikbare middelen. In nauwe samenwerking met architectenbureau Mecanoo is het totale ensemble – slot, soldatendorp, vesting en buitenruimte – opnieuw tegen het licht gehouden. Daarbij zijn duidelijke keuzes gemaakt om de onderlinge samenhang te versterken en de ontwikkelingsgeschiedenis van het terrein inzichtelijk te maken. Bezoekers moeten niet alleen afzonderlijke verhalen ontdekken, maar begrijpen hoe deze plek door de eeuwen heen is gegroeid en veranderd. Een belangrijk resultaat van dit proces is de vastgestelde fasering in 'must-haves' en 'nice-to-haves'. Deze fasering maakt het mogelijk om de museale vernieuwing in stappen te realiseren, passend bij de fondsenwerving en met behoud van publiekswaarde tijdens toekomstige bouw- en sluitingsfasen.

Inhoudelijke aanscherping

In 2025 zijn de volgende inhoudelijke en ruimtelijke stappen gezet:

- Aanscherping van het narratief, waarbij het verhaal van macht, conflict en de voortdurende strijd om vrijheid, recht en veiligheid leidend is geworden;
- Doorontwikkeling van het museale concept tot één doorlopend verhaal voor slot, soldatendorp, vesting en landschap;
- Het zichtbaar maken van de bouw- en gebruiksgeschiedenis van het ensemble, zodat bezoekers de gelaagdheid van de plek beter kunnen doorgronden;
- Vaststelling van ruimtelijke en functionele keuzes, waaronder de inrichting van een gratis toegankelijke zone en een betaald museaal deel;
- Herziening van het vlekkenplan, waarbij onderdelen zijn geschrapt, samengevoegd of verplaatst om focus, samenhang en haalbaarheid te vergroten;
- Uitwerking van een gefaseerde aanpak, waarbij eerst het soldatendorp en de vesting worden vernieuwd en aansluitend het slot.

Deze keuzes zijn vastgelegd in een aangepaste conceptbriefing die richtinggevend is voor de verdere uitwerking en realisatie.

TIJDELIJKE TENTOONSTELLINGEN

Tegenpolen | Verschillend verbonden

De tentoonstelling Tegenpolen sloot aan bij het beleidsplan 2021–2025 en het thema religieuze tolerantie. Aanleiding was een minder bekend verhaal uit de geschiedenis van Loevestein: vierhonderd jaar geleden werden hier negen predikanten levenslang opgesloten. Tegenpolen opende op 27 maart 2024 en was te zien tot en met augustus 2025.

We richtten ons met deze tentoonstelling op een breed publiek. De presentatie was laagdrempelig, met een speciale route voor kinderen van 8–12 jaar, en bood verdieping via onder meer een audiotour van woordkunstenaar Derek Otte en thematische publieksprogrammering voor cultuurzoekers en onderwijs. Vanuit het verleden verkenden we polarisatie in de 17e eeuw én in het Nederland van nu. In samenwerking met het Humanistisch Verbond (programmatisch Polarisatie & Verbinding) trokken we lijnen naar het heden en nodigden we bezoekers uit om na te denken over de gevolgen van polarisatie, hun eigen denkpatronen en het belang van dialoog. Zo wilden we bijdragen aan een inclusievere samenleving met ruimte voor meerstemmigheid.

Oorlogsrecht | Grenzen aan Geweld

In 2025 openden we de tentoonstelling OORLOGSRECHT | Grenzen aan Geweld, waarin we laten zien dat zelfs oorlog aan regels gebonden is. Bezoekers ontdekken hoe het humanitair oorlogsrecht door de eeuwen heen is ontstaan om burgers, gewonden, hulpverleners, krijgsgevangenen en cultureel erfgoed te beschermen, en waarom die regels vandaag onder druk staan.

Aan de hand van mensen, mijlpalen en morele keuzes volgen zij de ontwikkeling van Hugo de Groot en zijn *De Iure Belli ac Pacis* tot aan moderne conflicten en organisaties als het Rode Kruis, Artsen zonder Grenzen en KidsRights. In het jaar waarin het precies 400 jaar geleden is dat De Groot zijn baanbrekende werk publiceerde, verbindt de tentoonstelling het verhaal van Loevestein met urgente vragen over geweld, verantwoordelijkheid en recht in de wereld van nu.

Oorlogsrecht – Handboekbinden

Voor deze deeltentoonstelling werkte Slot Loevestein samen met Stichting Handboekbinden. Hedendaagse handboekbinders werden uitgenodigd om met een blik van nu *De Iure Belli Ac Pacis* van Hugo de Groot te interpreteren. Als basis gebruikten zij de uitgave uit 1991, *Hugo de Groot. Denken over oorlog en vrede*, samengesteld door Arthur Eyffinger en Ben Vermeulen. Ruim zestig binders maakten van losse katernen een handgebonden boek met een eigen visie op de betekenis van het werk. De resultaten zijn te bewonderen in drie wisseltentoonstellingen in de Keuckentoren.

THEMATISCHE PUBLIEKSPROGRAMMERING OORLOGSRECHT

Opening Oorlogsrecht

De opening van OORLOGSRECHT | Grenzen aan Geweld vond plaats op 25 september 2025 in het Brouwhuis. Directeur a.i. Theo Meereboer heette de gasten welkom. Daarna spraken rechtshistoricus Henk Nellen over *De Iure Belli ac Pacis* van Hugo de Groot, Harm Goossens (Nederlandse Rode Kruis) over de praktijk en noodzaak van het humanitair oorlogsrecht, Karel Hendriks (Artsen zonder Grenzen) over het ontstaan en de betekenis van zijn organisatie, en Marc Dullaert (KidsRights) over kinderrechten in conflictgebieden. Kunstenaarscollectief Superposition lichtte aansluitend de interactieve installatie toe.

Na een optreden van Introdans (Lucas Donner en Hayden Idrus, choreografie Jurriën Schobben) bezochten de genodigden de tentoonstelling en werd de middag afgesloten met een borrel.

Opening Handboekbinden

Op zondagochtend 28 september werd de tentoonstelling Handboekbinden feestelijk geopend op Slot Loevestein. In aanwezigheid van genodigden verzorgden Hans Oosting (Stichting Handboekbinden) en Kiki Hehemann (Slot Loevestein) het welkomstwoord, gevolgd door de openingshandeling door rechtshistoricus Arthur Eyffinger. Daarna bezochten aanwezigen de deeltentoonstelling Handboekbinden binnen de tentoonstelling Oorlogsrecht | Grenzen aan Geweld. De deeltentoonstelling Handboekbinden toont ruim 60 handgebonden interpretaties van Hugo de Groot's De Iure Belli ac Pacis en is in drie wisselpresentaties te zien tot en met juni 2026.

Cultuurnacht

Tijdens Cultuurnacht op 6 juni kwamen geschiedenis, kunst en natuur samen in de Vestingdriehoek. Bezoekers beleefden 'Over het water' met een overtocht over de Waal inclusief verhalen over de Waterlinie, een struinctocht door het Munnikenland, shantymuziek en vertellingen in Woudrichem. In het Gorcums Museum bracht Derek Otte een spoken word-optreden rond vrijheid, verschil en verbondenheid, gekoppeld aan de tentoonstelling Tegenpolen van Slot Loevestein. Bezoekers volgden een digitale rondleiding door een gids van Slot Loevestein en namen deel aan een schrijfworkshop. Dit programma kwam tot stand in samenwerking met Gorcums Museum, Biesboschlinie, Hollandse Waterlinies, Riveer, Boven 't Gat, stadsgidsen Woudrichem, VindiQu, Museum Woudrichem, Pact van Loevestein en de Vestingdriehoek.

Zomervakantie: ridders en het middeleeuwse verleden

Gedurende de zomer bood Slot Loevestein een uitgebreid en gevarieerd activiteitenprogramma. Bezoekers ontmoetten ridders, boogschutters en andere middeleeuwse personages, namen deel aan ridder- en jonkvrouwspelen en ontdekten het dagelijks leven in een middeleeuws kampement. Daarnaast waren er onder meer ridderschool, schietlessen, middeleeuwse dans, creatieve workshops, oudhollandse spellen, speurtochten en het klimparcours. (Spel)regels vormen de basis van het aanbod als lage instap en voorbereiding op de opening van de tentoonstelling Oorlogsrecht. Het programma bood een complete, actieve beleving voor gezinnen en versterkte de verbinding tussen erfgoed, educatie en ontspanning.

Filmavonden op Loevestein

Op 21, 22 en 23 augustus vonden binnen de vesting opnieuw filmavonden onder de sterren plaats, in samenwerking met Internationaal Filmfestival Gorinchem. De films sloten aan bij de thema's Tegenpolen en Oorlogsrecht en verkenden vraagstukken rond zwart-wit denken, diversiteit en morele dilemma's. Op het programma stonden Eye in the Sky, The Teacher Who Promised the Sea en Sir, met inleidingen door respectievelijk Jan Tijmen Ninck Blok (Rode Kruis), Ali Al Tuma (Universiteit Utrecht) en Dr. Ritanjan Das (Universiteit Leiden). Per avond was er ruimte voor 285 bezoekers; in totaal kwamen 613 bezoekers (208 op 21 augustus, 285 op 22 augustus en 120 op 23 augustus).

Ontvangst Kindervredesprijswinnaar 2025 Bana Alabed

Op 22 november ontving Slot Loevestein de winnares van de 21ste Internationale Kindervredesprijs, Bana Alabed (15). Tijdens een besloten bijeenkomst, georganiseerd met KidsRights, sprak Bana over haar ervaringen als kind in het belegerde Aleppo, het verlies van haar beste vriendin Yasmine tijdens een bombardement en haar vlucht naar Turkije. Zij deed daarbij een krachtig appèl op wereldleiders om kinderen overal ter wereld te beschermen en hun recht te waarborgen om op te groeien in vrede, zonder oorlog en geweld.

Warme winteravonden

Tijdens de kerstvakantie stond Slot Loevestein in het teken van winterse sfeer en geschiedenis. Van 27 tot en met 30 december vonden de Warme Winteravonden plaats; feestelijk verlicht, met winterse lekkernijen en extra openingstijden tot 20:00 uur. Bezoekers konden deelnemen aan de Historische Vossenjacht, een speurtocht langs belangrijke personages uit zes eeuwen Loevestein, waaronder natuurlijk Hugo de Groot. Bij een van de activiteiten werden regels voor kinderen en ouders als uitgangspunt genomen.

Ook in de rest van de vakantie (t/m 4 januari) waren er warme winterverhalen, knutselactiviteiten en feestelijk ingerichte zalen en keuken met historisch servies uit de vesting.

Samenwerking Hotel De Wereld en Vrijheidsmuseum

Voor de tijdelijke tentoonstelling Oorlogsrecht is een samenwerking met het Vrijheidsmuseum Groesbeek en met Stichting Erfgoed Hotel De Wereld opgezet. Daarin bundelen we de krachten over het onderwerp humanitair oorlogsrecht.

VASTE EN OVERIGE PUBLIEKSPROGRAMMERING

Voorjaarsvakantie: Liefde achter muren

Tijdens de voorjaarsvakantie (15 februari t/m 9 maart) stond Slot Loevestein in het teken van een waargebeurd, tijdloos liefdesverhaal. Bezoekers maakten kennis met Arnoldus Geesteranus en Susanna van Oostdijk, die ondanks gevangenschap en geloofsvervolging in 1627 in de Staatsgevangenis van Slot Loevestein met elkaar trouwden. Gidsen brachten dit verhaal dagelijks tot leven in vertellingen op meerdere momenten per dag.

Naast het verhaalprogramma was er in de vesting een breed aanbod aan activiteiten voor jong en oud, waaronder musketschieten, buskruitdemonstraties in de Kruittoren, het waterspel en diverse kinderactiviteiten zoals speurtochten en creatieve workshops. Ook de tentoonstelling Tegenpolen, over contrasten en verbinding, was gedurende de voorjaarsvakantie te bezoeken.

Meivakantie: cultuur onder vuur

Tijdens de meivakantie (19 april t/m 5 mei) besteedde Slot Loevestein aandacht aan het belang van cultureel erfgoed in tijden van conflict, in het kader van 80 jaar vrijheid. Bezoekers ontdekten hoe tijdens de Tweede Wereldoorlog waardevolle museumschatten in de kelders van het slot werden verborgen en waarom het beschermen van erfgoed toen – en nu – van grote betekenis is. Museumgidsen vertelden deze verhalen op toegankelijke en meeslepende wijze.

Naast het verdiepende verhaalprogramma was er een uitgebreid activiteitenaanbod voor een breed publiek. Bezoekers konden deelnemen aan dagelijkse speurtochten, demonstraties van historische ambachten, themadagen rond de Tweede Wereldoorlog en Bevrijding, creatieve workshops en speciale activiteiten op 4 en 5 mei. Zo bood de meivakantie een inhoudelijke en afwisselende programmering waarin geschiedenis, reflectie en beleving samenkwamen.

Bevrijdingsdag 2025: vrijheid gevierd op Slot Loevestein

Op 5 mei vierde Slot Loevestein Bevrijdingsdag met een uitgebreid en feestelijk programma voor een breed publiek. In het kader van 80 jaar vrijheid bood het slot een dag vol historische beleving, ontmoeting en activiteiten waarin de betekenis van vrijheid centraal stond. Een bijzonder onderdeel was de historische colonne in samenwerking met Tour de Waal. Bezoekers konden in de ochtend historische legervoertuigen bewonderen, waarna de colonne vertrok voor een defilé richting Zaltbommel. Daarnaast verzorgde kinderboekenschrijfster Annette van der Plas voorleessessies uit haar boek Sunny Twins – Het Geroofde Schilderij, gevolgd door rondleidingen door de kelders waar tijdens de Tweede Wereldoorlog waardevol erfgoed werd opgeslagen.

Gedurende de dag was er een breed aanbod aan extra museumactiviteiten, waaronder verhalen over Hugo de Groot, creatieve workshops, ambachtsdemonstraties, historische demonstraties en actieve spellen. Met deze programmering bracht Slot Loevestein de geschiedenis van oorlog, erfgoed en vrijheid op een toegankelijke en aansprekende manier onder de aandacht van jong en oud.

Canondagen 2025

Tijdens de Canondagen (17 en 18 mei) stonden Hugo de Groot en Maria van Reigersberch centraal. Bezoekers ontmoetten hen in een interactieve setting en leerden meer over de gevangenschap op Loevestein, de ontsnapping in de boekenkast en vooral het blijvende belang van De Groots ideeën over vrede, vrijheid en recht.

Met de speurtocht *Help Hugo zoeken* en diverse doe-activiteiten ontdekten bezoekers daarnaast spelenderwijs de geschiedenis van Loevestein als kasteel, staatsgevangenis en vesting.

Deltaconcert

Op 3 juli 2025 vond het derde Deltaconcert plaats op Slot Loevestein, met harpiste Lavinia Meijer en gitariste Maya Descheemaeker. In de middeleeuwse vesting aan de Waal kwamen harp en gitaar samen in een sfeervol programma waarin hun virtuoze samenspel centraal stond. De ligging in de Nederlandse rivierendelta en de verbinding met de Hollandse Waterlinie gaven het concert extra betekenis.

Nationale Archeologiedagen 2025: archeologie op Slot Loevestein

Tijdens de Nationale Archeologiedagen op 14 en 15 juni zette Slot Loevestein zijn bijzondere archeologische collectie centraal. Met ongeveer 6.000 archeologische vondsten, grotendeels afkomstig uit eigen opgravingen, behoort Loevestein tot de grootste on-site archeologische collecties van Nederland. Bezoekers kregen inzicht in het dagelijks leven, wonen en werken van vroegere bewoners, aan de hand van bodemvondsten die samen een rijk en tastbaar verhaal vertellen. In het weekend was de archeologische werkgroep 'Loevesteijn' aanwezig om toelichting te geven op de meest bijzondere vondsten. Bezoekers konden de tentoonstelling *Opgegraven!* bekijken en deelnemen aan korte rondleidingen waarin objecten en opgravingsverhalen werden toegelicht. Het programma bood een toegankelijke en inhoudelijke kennismaking met archeologie voor jong en oud.

Riddertoernooi

Op 18 en 19 oktober vond het Riddertoernooi plaats op Slot Loevestein. De vesting werd omgetoverd tot een middeleeuws kampement, met ridders te paard, demonstraties en activiteiten als ridderschool, boogschieten en muziek. Het steekspel vormde het hoogtepunt en trok veel bezoekers, van wie een groot deel per boot naar Loevestein kwam.

Sintfestijn

Tijdens het Sintfestijn was Slot Loevestein van 16 november tot en met 5 december weer een Sinterklaaskasteel. Kinderen gingen met een speurtocht op zoek naar geheimzinnige pakjes en hielpen als Hulppiet mee met opdrachten in en rond het slot. Op vijf dagen in november was Sinterklaas aanwezig met zijn Pieten voor ontmoetingen, foto's en het grote boek.

ONDERWIJSPROGRAMMA'S EN -SAMENWERKINGEN

In 2025 boden we de volgende educatieve programma's voor het onderwijs aan:

Primair onderwijs

- Groep 1–2: Het stenen huis van Dirc – museumles waarin leerlingen spelenderwijs kennismaken met het leven op een middeleeuws kasteel en het verschil tussen vroeger en nu.
- Groep 3–4: Op visite bij Hugo en Maria – beeldende en interactieve museumles over Hugo de Groot, zijn gezin en zijn ontsnapping uit Loevestein.
- Groep 5–6: Het ware verhaal – museumles waarin leerlingen bronnen onderzoeken en ontdekken dat geschiedenis meerdere kanten en perspectieven heeft.
- Groep 6–7: De Waterlinie – bezoekles als onderdeel van het project Nieuwe Hollandse Waterlinie, met aandacht voor water als verdedigingsmiddel en UNESCO-werelderfgoed.
- Groep 6–8: Verbind je mee? – tijdelijke actieve tentoonstellingsles (tot de zomervakantie 2025) over polarisatie, meningsverschillen en verbinding, gekoppeld aan de tentoonstelling Tegenpolen.
- Groep 7–8: Wie is Hugo? – museumles waarin verdieping wordt geboden rond het leven, denken en de blijvende betekenis van Hugo de Groot en zijn ideeën.
- Groep 1–8: Verhalen van Loevestein – interactieve rondleiding langs de belangrijkste verhalen uit de 660-jarige geschiedenis van het slot.
- Groep 5–8: Het woord is aan jou – zelfstandig ontdekkingsstocht door de gehele vesting met opdrachten over vrijheid, meningsuiting en kinderrechten.

Voortgezet onderwijs

Onderbouw vmbo / havo / vwo:

Er was eens... en oneens – tijdelijke tentoonstellingsles (tot de zomervakantie 2025) over polarisatie en meningsvorming, met audiotour van spoken word artist Derek Otte in de tentoonstelling Tegenpolen.

Alle leerjaren vmbo, onderbouw havo en vwo – vak: Aardrijkskunde

Tussen de rivieren – rondleiding over de vesting in het kader van eindexamen aardrijkskunde over de rol van het water, landschap en de strategische ligging van Loevestein.

Bovenbouw havo / vwo – vak: Nederlands

Speak Up! – museumles met debat

Leerlingen verdiepen zich in vrijheid van meningsuiting en debatteren over actuele stellingen.

Alle leerjaren vmbo / havo / vwo

Het verhaal van Hugo de Groot – rondleiding

Verhaal over Hugo de Groot, zijn gevangenschap en zijn invloed op recht, vrijheid en denken.

Technasium (alle leerjaren)

Onderzoek en Ontwerp! – onderzoeksproject O&O waarin leerlingen werken aan echte ontwerp- en onderzoeksvragen van Slot Loevestein.

COLLECTIE

Collectiebeleid

In 2025 is het nieuwe collectiebeleidsplan 2025–2032 afgerond. Hiermee is het collectiebeleid inhoudelijk en beleidsmatig verankerd voor de komende jaren, in samenhang met de museale herinrichting en de doorontwikkeling van Slot Loevestein. Het plan bouwt voort op het vorige collectiebeleid en op de resultaten en aandachtspunten uit de beleidsperiode 2021–2024, waaronder het inspectierapport van de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed.

De nadruk in het nieuwe collectiebeleid ligt op de collectie als fundament van de museale ervaring, met speciale aandacht voor zichtbaarheid, toegankelijkheid en inzetbaarheid van de collectie in presentatie, educatie en publieksprogrammering.

In 2025 zijn de eerste stappen gezet in de uitvoering van dit beleid.

Onderzoek

In 2025 is collectieonderzoek ingezet ter ondersteuning van de museale herinrichting en toekomstige programmering. Daarbij is gewerkt aan inhoudelijke verhaallijnen, collectieselecties en onderzoeksrichtingen die aansluiten bij de nieuwe vaste presentatie. Ook het lopende onderzoek binnen de Archeologische Werkgroep Loevesteyn leverde nieuwe inzichten op in het dagelijks leven en materiële cultuur van Loevestein, waarmee de kennisbasis van de collectie verder is versterkt. Dit heeft ook geleid tot een mooie publicatie in "Vormen uit vuur" nr 258 over de archeologische sporen van het alchemie lab op Loevestein geschreven en onderzocht door Erik Weber.

Daarnaast waren twee stagiaires actief op onderzoeksgebied:

Eén deed historisch onderzoek naar de religieuze beleving in het dagelijks leven tijdens de middeleeuwen (de periode waarin onze Altaar schildering is gemaakt). Dit onderzoek is afgerond met erg goede resultaten en een hoog cijfer voor de student.

Een ander doet onderzoek naar het wambuis van Hugo de Groot, wat in 2026 een exacte, museale replica zal opleveren, gesteund door een grote hoeveelheid informatie over zowel het specifieke jasje als vervaardigingsmethoden tijdens deze periode.

Collectievorming

Op het gebied van collectievorming is in 2025 gewerkt vanuit de uitgangspunten van het nieuwe collectiebeleidsplan. De focus ligt op objecten met een directe relatie tot Loevestein, haar bewoners, haar functie als vesting en staatsgevangenis, en haar rol binnen de Hollandse Waterlinies. Aankopen, schenkingen en bruiklenen worden nadrukkelijk getoetst aan deze aangescherpte inhoudelijke kaders. Een aantal schenkingen is opgenomen in de museale collectie, andere zaken, die niet aan de richtlijnen of verzamelcriteria voldoen, zijn wel aangenomen, maar als onderdeel van onze educatieve collectie.

Collectiebeheer

Het beheer van de rijkscollectie bleef in 2025 op een stabiel niveau. De aanbevelingen uit de inspectie van 2024 vormen een belangrijk uitgangspunt binnen de uitvoering van het nieuwe collectiebeleidsplan. In 2025 is gestart met het verder uitwerken van verbeterpunten op het gebied van toezicht, risicobeheersing en procedures, in samenhang met de voorbereidingen voor de museale herinrichting.

Registratie en documentatie

In 2025 is voortgebouwd op de eerdere verbeteringen in collectieregistratie en documentatie. De digitale ontsluiting van de collectie is verder geactualiseerd en vrijwilligers zijn verdergegaan met het digitaliseren en ordenen van het bedrijfsarchief. Ook de fotografische vastlegging is met behulp van vrijwilligers verbeterd van 9.423 naar 9.515 objecten die nu gefotografeerd zijn. In dit

project zijn ook de neogotische kiststoelen, geleend uit de NK-collectie, in opdracht van de RCE gefotografeerd voor nader herkomstonderzoek. Daarnaast zijn voorbereidingen getroffen voor de overstap naar een toekomstbestendig collectieregistratiesysteem dat voldoet aan de richtlijnen van het Nationaal Digitaal Erfgoed. Deze overstap wordt gerealiseerd in samenwerking met Erfgoed Gelderland, onze medewerker collectie had hiertoe zitting in de klankbordgroep die de keuze voor Klexie heeft gemaakt. In 2026 wordt deze overstap gerealiseerd.

Beheer en behoud

Naast de reguliere klimaat- en standplaatscontroles zijn in 2025 voorbereidingen getroffen voor grotere behouds- en restauratieprojecten in het kader van de herinrichting. Hierbij is onder meer gewerkt aan conditie-inventarisaties van kwetsbare objecten en onderdelen van het gebouw. Ook is vervolg gegeven aan het onderzoek naar de historische wandschilderingen, met als doel te komen tot een gefaseerd plan voor conservering en restauratie in de komende jaren.

KWANTITATIEF ACTIVITEITENOVERZICHT

Tentoonstellingen	2025		Activiteitenplan		2024	
	Aantal tentoonstellingen	Aantal bezoeken	Aantal tentoonstellingen	Aantal bezoeken	Aantal tentoonstellingen	Aantal bezoeken
1. Tijdelijke tentoonstellingen	3		3		2	
Totaal bezoeken (2+3+4+5)		97.651		106.880		104.752
2. Reguliere bezoeken		89.079		101.080		98.985
3. Bezoeken po		8.228		5.481		5.500
4. Bezoeken vo		322		319		267
5. Bezoeken mbo/ho		22		0		0
Specificatie bezoeken totaal						
6. Gratis bezoeken		4.090		4.702		4.606
7. Betaalde bezoeken		93.561		102.178		100.146
Online						
8. Online tentoonstellingen	0	0	0	0	0	0

Overige activiteiten	Huidig boekjaar		Activiteitenplan		Vorig boekjaar	
	Aantal activiteiten	Aantal deelnemers	Aantal activiteiten	Aantal deelnemers	Aantal activiteiten	Aantal deelnemers
10. Schoolgebonden activiteiten:	16		16		15	
11. waarvan po	9	8.228	9	5.481	9	5.500
12. waarvan vo	6	322	6	319	6	267
13. waarvan mbo/ho	1	22	1	0	0	0
14. Openbare activiteiten*	14	8.232	14		14	13.414
15. Online-activiteiten	3	n.b.	3	n.b.	5	n.b.
16. Totaal overige activiteiten (10+14+15)	33		33		34	

*een aantal openbare activiteiten worden niet apart geteld en vallen binnen het museumbezoek. Alleen de grote en afwijkende activiteiten worden gemonitord (en vallen ook in het totale bezoekersaantal). Het aantal bezoekers van evenementen ligt dus hoger.

PUBLIEKSDIENSTEN

Marketing & Communicatie

Oorlogsrecht

De afdeling Marketing & Communicatie kent een breed werkveld. In 2025 is veel aandacht uitgegaan naar de tentoonstelling Oorlogsrecht. Gezien de gevoeligheid van het onderwerp, zeker in deze huidige tijdsperiode, is er relatief veel tijd in de voorbereiding gestoken voor beeld, titel, toon en woordgebruik. Ook de wijze waarop Loevestein met deze tentoonstelling aansluiting kon vinden op de actualiteit is uitvoerig bij stilgestaan. Zeker gezien de verschillen binnen de doelgroepen op actualiteitsbeleving en houding t.o.v. meer abstracte kunstvormen. Voor de campagne is gekozen voor een samenwerking met Cultuurenzovoort. Zij hebben gezorgd voor een regiobrede (radius van 40km) 360° campagne, inclusief advertenties in landelijke dagbladen.

Algemeen

Voor een optimaal resultaat met jaarrond zichtbaarheid van Slot Loevestein is een integratie met Google Ads en Social Advertising gerealiseerd. Daarnaast zijn er nog verschillende andere specifieke campagnes gedraaid rond evenementen als het Riddertoernooi, Sintfestijn en Warme Winteravonden waarbij goed gelet is op verwachtingsmanagement. Verder zijn er de nodige marketing en communicatie acties uitgezet voor het dagje weg voor de familiedoelgroep, de zakelijke markt (toerisme, verhuur en bruiloften, B&B) en naar scholen om het educatieve programma te promoten.

Interne communicatie

Tienmaal per jaar ontvangen alle medewerkers de Nieuwsflits waarin informatie wordt gedeeld uit het Managementteam overleg, personeelsmededelingen en natuurlijk welke activiteiten er komen en zijn geweest. De afdelingshoofden zorgen ervoor dat tijdens hun teamoverleg relevante informatie met snelle en/of grote impact al besproken wordt.

Samenwerkingen kortingsacties

Vriendenloterij, Plus dagje uit, Tripper, van der Valk, Basis Activatie Marketing en Riveer; zomaar een greep uit intermediairs waar wij als Loevestein in 2025 zaken mee hebben gedaan. Acties als deze leveren ruil van een schappelijke korting op de toegangsprijs grotere naamsbekendheid voor het slot.

Publieksonderzoek

Het gehele jaar loopt het bezoekersonderzoek. De ingevulde gegevens van 2025 laten de volgende cijfers zien:

Gedurende het jaar stonden er twee verschillende tentoonstellingen. Tot en met 1 september was de tentoonstelling Tegenpolen te zien. Vanaf 25 september was Oorlogsrecht geopend. De cijfers laten een vrij constant beeld zien t.o.v. voorgaande jaren.

- Een leuk én leerzaam dagje uitblijft met 29,09% de hoofdreden om Loevestein te bezoeken, en interesse in cultuur en geschiedenis blijft op plek twee staan met 19,40%. Een leuk dagje uit (12,93%), Quality time met vrienden/familie (11,21%), het verhaal van Hugo (3,81%), Riddertoernooi (3,74%), Sintfestijn (3,59%), ander evenement (2,87%), nieuwe ervaring (2,08%), tentoonstelling (1,29%), B&B (0,79%). Overig is 9,2%,

- Het kasteel zelf blijft met 63,54% de belangrijkste reden om voor Loevestein te kiezen. Slechts 2,23% kwam speciaal voor de tentoonstelling Tegenpolen en 0,43% voor de tentoonstelling Oorlogsrecht.
- 7,20% van onze bezoekers is vorig jaar ook geweest, nog eens 9,70% is tussen de 1 en 5 jaar geleden op Loevestein geweest.
- 55% van onze bezoekers vindt de prijs-kwaliteitsverhouding normaal. 36% vindt deze goed, en 9% slecht. Bij 45,21% was het bezoek boven de verwachtingen, bij 50,94% was het volgens verwachting, 2,75% vond het tegenvallen en 1,1% vond het erg tegenvallen. De redenen daarvoor die genoemd worden zijn 'kaal kasteel' en dat de tentoonstellingen te veel ruimte innemen t.o.v. de historie.
- Alhoewel het slot in Gelderland ligt, zien we meer bezoekers uit Noord-Brabant (29,9%) en Zuid-Holland (27,66%). Een mogelijke verklaring is dat er in Gelderland 170 kastelen en adellijke huizen zijn het daarmee de provincie is met de meeste kastelen. Er is veel meer keuze voor bezoekers. Aangezien we op de grens met de andere twee provincies liggen, zijn we voor hen vaak het dichtstbijzijnde te bezoeken kasteel.
- 35,39% bezoekt ons met kinderen t/m 18 jaar (t.o.v. 43,1% vorig jaar) en 40,93% bezoekt ons met een partner (t.o.v. 35,34% in 2024).

Mediawaarde

In 2025 zijn in totaal 669 berichten over Loevestein verschenen. Dat is een daling ten opzichte van 2024. Hierin zijn de geschreven print en online mediakanalen gemeten. Radio en TV is niet meegenomen, vanwege de hoge kosten en lage verschijningsgraad.

Er is een totaaloverzicht, en voor enkele evenementen ook een aparte meting. Hierin wordt het aantal berichten genoemd, het bereik van het bericht. De AVE (mediawaarde) geeft de kosten aan als het bericht ingekocht moet worden. De PR-waarde geeft de waarde aan als er rekening gehouden wordt met de impact van het artikel.

Totale mediawaarde 2025

	Aantal berichten	Bereik (views)	AVE (mediawaarde)	PR-waarde
2021	1.503	1.486.331.599	€ 4.022.164	€ 15.359.518
2022	1.265	993.395.576	€ 2.906.878	€ 10.973.759
2023	1.495	1.135.334.414	€ 3.167.620,96	€ 12.464.987,75
2024	1.069	777.906.421	€ 4.784.874	Niet bekend
2025	669	456.421.813	€ 1.040.508	€ 4.198.068

In 2025 is een duidelijk lager aantal artikelen, bereik en AVE behaald. Daarvoor zijn drie mogelijke oorzaken aan te wijzen.

1. *Er was dit jaar geen groots spektakel wat voor veel artikelen zorgde. Enkele voorbeelden: Corona, toetreding UNESCO en Hugo-jaar in 2021, Waterlicht in 2022, Nationaal Sinterklaasjournaal en cel van Navalny in 2023, en gesloten door hoog water en Scrooge in 2024.*
2. *De tentoonstelling zorgt voor minder PR dan andere tentoonstellingen (zie ook specifiek overzicht verderop)*
3. *Daarnaast hebben we geen locatiewerwijzingen en terloopse vermeldingen over Loevestein op laten nemen. Dat verklaart, voor een deel, de lagere aantallen. Andere jaren waren dit tussen de 70 en 130 artikelen.*

RELATIES

Samenwerking bleef ook in 2025 van groot belang voor Slot Loevestein. Door intensieve samenwerking met overheden, culturele en maatschappelijke organisaties versterken we onze inhoudelijke programmering, onze regionale positie en onze rol binnen de museale sector. Daarbij profiteren we van kennisdeling, gezamenlijke publieksonwikkeling en een breed maatschappelijk draagvlak.

Een belangrijke en langdurige partner is de Stichting Vrienden van Slot Loevestein, die het museum al sinds 1969 ondersteunt. De betrokkenheid van de Leenheren en -vrouwen draagt bij aan de ontwikkeling van Loevestein en aan een stevig draagvlak in de regio. In 2025 is samen met het bestuur verder gewerkt aan een toekomstbestendige samenwerking.

Loevestein werkt toe naar een samenwerkingsconvenant met Regionaal Archief Rivierenland, Stadskasteel Zaltbommel, Flipje en Streekmuseum Tiel en Elisabeth Weeshuis Museum in Culemborg. Daarmee verrijken we de inhoudelijke collectie van Loevestein met regionale verhalen en werken we gezamenlijk aan een sterke verbintenis met de omgeving.

Loevestein werkte in 2025 samen met een breed netwerk van organisaties, waaronder het ministerie van OCW, Provincie Gelderland, gemeenten Zaltbommel, Altena en Gorinchem, Museumvereniging, Stichting Vestingdriehoek, Stichting Forten Nederland, NBTC Nederland, Bureau voor Toerisme Rivierenland, Topkastelen, Erfgoed Gelderland, Gelderse Streken, sKBL, Kunsten '92, Staatsbosbeheer, Waterschap Rivierenland, Rijkswaterstaat, Ondernemersvereniging VNO/NCW, UNESCO Werelderfgoed Kinderdijk en veerdiensten Riveer en Boven 't Gat. De langdurige samenwerking binnen de Vestingdriehoek blijft van grote betekenis voor de toeristisch-recreatieve ontwikkeling van de regio.

Met de Vestingdriehoek werkt Loevestein samen aan de toeristisch-recreatieve ontwikkeling van de regio. De Vestingdriehoek is een toeristisch samenwerkingsverband tussen de gemeenten Zaltbommel, Gorinchem, Altena en West-Betuwe en Fort Vuren en Slot Loevestein. Als verbindende schakel is de veerdienst Riveer incl. watertaxi van grote betekenis. Daarnaast draagt Loevestein ook bij aan de ontwikkeling van streekmarketing van de Bommelerwaard en is zij vertegenwoordigd in de klankbordgroep en het bestuur. Als onderdeel van de Oude en Nieuwe Hollandse Waterlinie draagt Loevestein bovendien bij aan het behoud en de zichtbaarheid van dit UNESCO Werelderfgoed.

Inhoudelijk stond 2025 in het teken van 400 jaar De Iure Belli ac Pacis van Hugo de Groot. Rond de tentoonstelling OORLOGSRECHT | Grenzen aan Geweld en het bijbehorende publieks- en educatieprogramma werd samengewerkt met onder meer het Rode Kruis, Artsen zonder Grenzen, KidsRights, Cambium College Zaltbommel en het Internationaal Film Festival Gorinchem. Zo versterkten we de positionering van Slot Loevestein als rijksmuseum dat zijn geschiedenis verbindt met actuele thema's als vrede, vrijheid, recht en democratische waarden.

De tentoonstelling OORLOGSRECHT | Grenzen aan Geweld, vormgegeven door Superposition en Mudware, en de bijbehorende programmering kwamen tot stand dankzij bijdragen van Provincie Gelderland, Stichting Vrienden van Slot Loevestein, VSBfonds, Mondriaan Fonds, Stichting Zabawas, Stichting N. van Ballegooijen en Stichting Teuntje Anna. Wij zijn dankbaar voor het vertrouwen en de steun die we in 2025 hebben ontvangen.

MUSEUMWINKEL

De museumwinkel biedt een steeds meer afwisselend aanbod. De gekozen producten hebben een link met de thematiek en/of de tentoonstellingen en activiteiten van het kasteel. Natuurlijk wordt er ook zoveel mogelijk rekening gehouden met duurzaamheidsaspecten als gebruik van plastic en herkomst. De locatie van de winkel is niet ideaal te noemen met als gevolg dat er extra maatregelen nodig zijn om omzetgroei te bewerkstelligen. In de museale vernieuwing is voorzien in een verplaatsing van de receptie/ winkel.

HORECA

Voor Slot Loevestein is de horeca een belangrijk onderdeel, zowel in service richting museumbezoekers als ook binnen de commerciële activiteiten. Loevestein kiest een duidelijke museale koers, terwijl cultureel ondernemerschap belangrijk is voor een gezonde bedrijfsexploitatie. Het is van belang dat we oog blijven houden voor een goede balans tussen de inhoud en museale koers en de commerciële activiteiten.

In 2025 is naast de Taveerne als extra horecagelegenheid, de Barak, ingezet, met als doel ook de wandelaars en fietsers in het gebied te kunnen bedienen.

Het inkoopproces van horeca is in 2025 verder verbeterd, waardoor betere inkoopvoorwaarden konden worden gerealiseerd.

In 2025 hebben we voor het 16^e jaar op rij het Green Key certificaat mogen ontvangen, waarvan de laatste jaren Green Key Gold. Ook in februari 2026 is het certificaat behaald.

SALES & EVENTS

Zakelijke Verhuur

Ook voor 2025 gold dat voor Loevestein cultureel ondernemerschap essentieel is om de museale en educatieve activiteiten te kunnen financieren. De ingezette tendens dat met de komst van het Brouwhuis en het Tuighuis grotere groepen ontvangen kunnen worden, is in 2025 doorgezet.

Ondanks dat de afdeling Publiek & Communicatie (waaronder zakelijke verhuur valt) de nodige personele uitdagingen heeft gekend, kan er met volle tevredenheid naar de omzet gekeken worden.

Auteursfestival

Op 1 en 2 november 2025 was Slot Loevestein gastlocatie voor het eerste Auteursfestival, georganiseerd door Uitgeverij Eigenkracht. Ruim honderd auteurs uit Nederland en Vlaanderen kwamen samen voor twee dagen vol boekpresentaties, signeersessies, lezingen en workshops, aangevuld met een boekenbeurs, kinderprogramma en livemuziek. In de historische setting van het slot ontmoetten schrijvers en lezers elkaar en kregen verhalen uit uiteenlopende genres een podium.

(Inter-)nationale riviercruiseorganisaties

In 2025 heeft Loevestein weer voort kunnen bouwen op de samenwerking met de Amerikaanse Riviercruiseorganisatie Tauck en heeft ook Uniworld ons toegevoegd aan hun programma. Ook andere riviercruisemaatschappijen zetten steeds meer voet aan wal voor een bezoek aan Slot Loevestein. Voor de komende jaren wordt verwacht dat deze samenwerkingen geïntensifieerd worden die automatisch leiden tot meer toeristische bezoekers.

Bed & Breakfast

Loevestein biedt naast verhuurlocaties ook overnachtingsmogelijkheden. Het betreft vier B&B-kamers die gemiddeld een bezettingsgraad van ruim 28% hebben gehad in 2025. O.a. bruidsparen en bruiloftsgasten maken graag gebruik van de mogelijkheid om te overnachten. De kamers zijn echter toe aan een upgrade om te kunnen blijven voldoen aan de eisen van de gasten. In 2025 is hiervoor een plan opgesteld dat begin 2026 uitgevoerd gaat worden.

	Aantal		Omzet		Gemiddelde prijs	
	Realisatie	Begroot	Realisatie	Begroot	Realisatie	Begroot
	2025	2025	2025	2025	2025	2025
Commandeurskamer	76	70	16.642	14.580	219	208
Commieskamer	88	115	12.545	15.935	143	139
Officierskamer	116	114	25.395	23.744	219	208
Soldatenhuisje	124	140	22.639	24.279	183	173
Horeca		-	6.942	8.461		
	404	439	84.163	87.000		

ORGANISATIE

ORGANISATIEONTWIKKELING

Loevestein heeft ook in 2025 verschillende 'bedrijfstakingen' binnen de organisatie: het 'museum- en educatiebedrijf', het 'facilitaire bedrijf' voor onderhoud en beheer van het erfgoed en het 'horecabedrijf' met de Taveerne, de partijen en de B&B. Ondanks de breedte van de organisatie wordt jaarlijks kritisch beoordeeld welke bezetting nodig is, met als uitgangspunt de ambities uit het Ambitieplan 2030 en Beleidsplan 2025-2028.

Het Loevestein team bestaat per einde boekjaar uit 57 betaalde medewerkers (46 vrouwen en 11 mannen). Deze medewerkers zijn fulltime, parttime of als oproepkracht in dienst bij Loevestein.

Tabel: Aantal medewerkers 2025, met verdeling FTE en M/V

Afdelingen	Medewerkers	FTE	Vrouw / Man
Directie & Beleid	2	2,00	1 / 1
Collectie en Museum	11	5,48	8 / 3
Horeca	20	7,66	17 / 3
Facilitair	7	4,78	3 / 4
Publiek en Communicatie	13	9,17	13 / 0
Financiën en Organisatie	4	2,12	4 / 0
Totalen	57	31,21	46 / 11

Een update van het Personeelshandboek Loevestein is in mei 2025 voor alle medewerkers gepubliceerd. Naast de voorzitter RvC als intern vertrouwenspersoon is een externe vertrouwenspersoon aangesteld en de afdeling HR heeft een volwaardige capaciteit voor de doorontwikkeling op diverse HR-aangelegenheden. Uit het jaarverslag van de vertrouwenspersoon van Loevestein blijkt dat er vanuit medewerkers van Loevestein in 2025 geen melding is gedaan.

In 2025 hebben we in totaal 4.320 uren ziekteverzuim gehad. Gemiddeld is dat 2,31 FTE. Op basis van 62.871 verloonde uren per jaar bedroeg het ziekteverzuim 6,87%.

Vrijwilligers

In 2025 mocht Slot Loevestein opnieuw dankbaar gebruik maken van de inzet van vele vrijwilligers. Het was heel fijn dat er weer een aantal grote evenementen kon worden georganiseerd, zoals het Riddertoernooi, het Sintfestijn en de winteravonden. Ook is er veel werk verzet door vrijwilligers, zowel door de archeologische werkgroep als daarbuiten, voor het beheer en behoud van de collectie. Vrijwilligers blijven voor Loevestein onmisbaar. Binnen de beleidsperiode wil Loevestein de manier van het 'binden, boeien en behouden' van vrijwilligers moderniseren. In 2026 volgt een update van het vrijwilligersbeleid en wordt het handboek gepubliceerd.

In juni 2025 heeft Loevestein een personeelsfeest met personeel en vrijwilligers georganiseerd.

Veiligheid

De veiligheid van bezoekers, medewerkers en vrijwilligers is voor Slot Loevestein een permanent aandachtspunt. De organisatie beschikt over voldoende BHV'ers en de deelname aan (opfris)cursussen blijft groot. In maart 2025 heeft een interne BHV-training plaatsgevonden. De brandmeldinstallatie, noodverlichting en speeltuin zijn maandelijks gecontroleerd.

Op het gebied van cyberveiligheid wordt gewerkt met tweetrapsverificatie. Cyberrisico's worden continu gemonitord en waar nodig geactualiseerd. In 2025 is de overgang naar Windows 11 gerealiseerd en blijft een aanvullende verzekering tegen cybercriminaliteit van kracht.

Standaardmaatregelen zoals BHV-trainingen, Arbo-toezicht en HACCP-controles dragen bij aan een veilig klimaat. Medewerkers worden daarnaast preventief getraind in het omgaan met agressie, terwijl gastvrijheid een kernwaarde blijft.

DUURZAAMHEID

Slot Loevestein is Green Key Goud gecertificeerd, een internationaal keurmerk voor duurzame bedrijven in de toerisme- en vrijetijdssector. Het keurmerk laat zien dat de organisatie actief werkt aan het minimaliseren van de impact op natuur en milieu, boven op de wettelijke verplichtingen.

Duurzaamheid is een kernbegrip in de exploitatie van Slot Loevestein. Binnen Loevestein is gekozen voor een toekomstbestendige energievoorziening met Warmte/Koude-opslag (WKO) in de vesting, ondersteund door drie warmtepompen. Daar waar volledige elektrificatie nog niet mogelijk is, wordt gebruikgemaakt van biopropaangas als duurzaam alternatief. Daarnaast beschikt het slot over een systeem voor zelfzuivering van afvalwater, energiebesparende verlichting en wordt het gebruik van openbaar vervoer in combinatie met de veerdiensten gestimuleerd.

Met deze maatregelen werkt Slot Loevestein aan het verder verminderen van fossiel energiegebruik en draagt het actief bij aan een duurzame en toekomstbestendige exploitatie. Slot Loevestein werkt continu aan verdere verduurzaming en hoopt hiervoor voldoende middelen te verwerven.

Horeca

Onze horeca maakt gebruik van energiezuinige apparatuur. En we ondersteunen de lokale economie door het gebruik van biologische streekproducten, zoals ijs en kaas. Onze koffie is UTZ gecertificeerd en onze melk biologisch. We gebruiken wegwerpartikelen die biologisch afbreekbaar zijn. Wij bieden vegetarische of veganistische mogelijkheden voor onze bezoekers.

HUISVESTING

In 2013 besloot de toenmalige minister van OCW tot de verzelfstandiging van de rijksmusea. Na enkele voorbereidingsjaren nam Slot Loevestein deel aan een vijfjarige pilot, die eind 2021 werd geëvalueerd. Het ministerie stelde 2022 en 2023 aan als tussenjaren voor de overgang naar een definitief stelsel.

MOIP en onderhoud

De gebouwen en bouwwerken vormen, naast de archeologische collectie en kunstvoorwerpen, het belangrijkste erfgoed van Slot Loevestein. Het museum voert repeterend onderhoud uit en bereidt een nieuwe fase van groot onderhoud voor, in combinatie met de museale herinrichting. Op basis van de definitieve huisvestingsvergoeding is eind 2024 een aangepast Meerjarig onderhouds- en Investeringsplan (MOIP) opgesteld voor de jaren 2025-2045.

Het groenbeheer wordt uitgevoerd volgens de groenvisie uit 2020, waarin de lange termijnontwikkeling van het groen in lijn met de militaire geschiedenis van de vesting is vastgelegd. In 2025 is het groenplan geactualiseerd en toegevoegd aan het beleidsplan 2025–2028. De aanwezigheid van beverfamilies veroorzaakt nog steeds schade aan bomen en dijklichamen; hierover voert Slot Loevestein overleg met diverse overheden.

PROJECTEN

Naast de reguliere museale en bedrijfsactiviteiten werkte Slot Loevestein in 2025 aan meerdere ontwikkelingsprojecten. Voor deze langlopende trajecten wordt aanvullende financiering gezocht. In 2025 lag de focus op museale vernieuwing (zie toelichting onder Museale Activiteiten) en op onderstaande projecten die bijdragen aan de toekomstbestendigheid van Loevestein.

Herinrichting Slot Loevestein

Loevestein werkt toe naar een open en overzichtelijke verblijfslocatie, waarin bezoekers beter begrijpen waar zij zich bevinden en hoe de plek is opgebouwd. In 2025 is architectenbureau Mecanoo gevraagd om mee te denken over een heldere zonering van het terrein en de gebouwen. Hun advies is meegenomen in het project museale vernieuwing en vormt daarnaast een belangrijke basis voor de verdere inrichting van Loevestein.

Groepsaccommodatie

De ontwikkeling van een groepsaccommodatie maakt onderdeel uit van de herinrichtingsplannen. Eerder zijn plannen uitgewerkt voor een accommodatie op het Toernooiveld (genieloods). In 2025 adviseerde architectenbureau Mecanoo ook een alternatief te onderzoeken bij de Voorburcht, die hiermee kan uitgroeien tot een centrale ontmoetingsplek. Een nieuwe groepsaccommodatie biedt ruimte voor museale, educatieve en zakelijke activiteiten en versterkt Loevestein als locatie voor groepsbezoeken.

Voor zakelijke bezoekers betekent dit een duidelijke meerwaarde: zij huren niet alleen een ruimte, maar organiseren hun activiteit op een bijzondere historische plek. De thema's van Loevestein – vrede, vrijheid, recht en democratische waarden – kunnen zo onderdeel worden van de inhoud en beleving van hun bijeenkomst. Het biedt daarmee ook de mogelijkheid aan Loevestein om met deze inkomsten een gezonde bedrijfsexploitatie te voeren, waarmee het museum weer verder kan ontwikkelen. In 2026 worden de plannen verder uitgewerkt en wordt een keuze gemaakt.

Brug voor bezoekers met een beperking (achterzijde slot)

In 2024 is aan de achterzijde van het slot een brug gerealiseerd, waarmee de toegankelijkheid van de volledige eerste verdieping voor bezoekers met een beperking is verbeterd. Het bijbehorende toegangspad zal in februari 2026 worden aangelegd, na afronding van een vertraagd vergunningstraject. De officiële ingebruikname van de brug staat gepland voor 2026.

Bereikbaarheid over water / Aanlegsteiger

De bereikbaarheid van Slot Loevestein over water blijft een belangrijk aandachtspunt, zowel voor reguliere bezoekers als voor de riviercruisesector. In 2025 is samen met Rijkswaterstaat, de gemeenten Zaltbommel, Gorinchem en Altena, Provincie Gelderland en Staatsbosbeheer verder gewerkt aan de ontwikkelingsplannen van de huidige aanlegsteiger, waardoor de veerverbinding in de toekomst mogelijk kan worden uitgebreid en we tegelijkertijd de riviercruisesector kunnen ontvangen. Deze ontwikkeling is essentieel voor de bereikbaarheid bij hoogwater en voor een duurzame bezoekersstroom. In 2026 worden verdere stappen gezet in dit traject.

FINANCIEN EN EXPLOITATIE

EXPLOITATIERESULTAAT

In 2025 is een negatief exploitatieresultaat gerealiseerd van € 427.700. De begroting 2025 ging uit van een sluitende begroting. De negatieve overschrijding is onder andere veroorzaakt door achtergebleven bezoekers en hiermee omzetten kaartverkoop en eigen inkomsten. Hiernaast zijn er kostenoverschrijdingen geweest van zowel begrote als niet-begrote kosten.

Per saldo zijn de volgende afwijkingen gerealiseerd ten opzichte van de begroting:

• Lagere eigen inkomsten	- € 113.500	
• Hogere subsidiebatens	€ 60.600	
• Hogere rentebaten	€ 9.000	
Per saldo lagere baten		€ 43.900
• Hogere personele en overige lasten	€ 284.500	
• Hogere verantwoorde projectlasten	€ 99.300	
Per saldo hogere lasten		€ 383.800
Afwijking		€ 427.700

Slot Loevestein ontving dit jaar 97.651 bezoekers, 9.229 minder dan begroot (106.880). De realisatie van 91% werkt negatief door in de eigen inkomsten (omzet entreegelden, Taveerne, winkel). De zakelijke activiteiten realiseerden een omzet van ruim 1 miljoen, € 12.000 lager dan begroot. De personele lasten waren € 206.000 hoger dan begroot, o.a. door personele wisselingen, hogere lasten flexkrachten horeca dan begroot en incidentele inhuur derden. De overige lasten waren incidenteel hoger vanwege doorbelaste kostenverhogingen, hogere arbo- en overige personele lasten en vanwege het gevolg van het aftreden van de directeur-bestuurder. In het exploitatieresultaat zijn daarnaast de aanloopkosten voor het project museale vernieuwing (fase 2) opgenomen die in de resultaatverdeling zijn onttrokken van de bestemmingsreserve Museale Vernieuwing ad € 99.300.

GENORMALISEERD RESULTAAT

Het genormaliseerd resultaat 2025, exclusief incidentele baten en lasten, bedraagt in 2025 negatief € 240.000. Dit resultaat kan als volgt worden toegelicht:

Exploitatieresultaat		- € 427.700
• Af: Incidentele bate:		
Schade-uitkering (last in 2023), afrekening museumjaarkaarten 2024	€ 80.800	
		- € 508.500
• Bij: Incidentele lasten:		
Uitkering directeur-bestuurder, inhuur interim-directeur	€ 112.200	
Wervingskosten nieuwe directeur-bestuurder	€ 21.000	
Overige organisatielasten (o.a. door wisseling personeel)	€ 36.000	
Projectlasten museale vernieuwing	€ 99.300	
		€ 268.500
Genormaliseerd resultaat 2025		- € 240.000

INKOMSTEN REGULIER

Slot Loevestein ontvangt haar inkomsten uit drie categorieën: Publieksinkomsten (entreegelden, horeca- en winkelomzet), indirecte inkomsten (zakelijke verhuur, B&B, overig) en subsidies (OCW, gemeenten en culturele instellingen). De verschillende inkomstenstromen dienen te zorgen voor een stabiele financiële organisatie en minder afhankelijkheid.

Het ministerie van OCW kent jaarlijks subsidies toe voor het onderhoud van het erfgoed (huisvestingssubsidie), publieksactiviteiten en voor collectiebeheer. De laatste twee onderdelen betreffen een vierjaarlijkse instellingssubsidie voor 2025-2028 die jaarlijks wordt geïndexeerd. De huisvestingssubsidie wordt per jaar vastgesteld.

Drie van de vier gemeenten in de Vestingdriehoek ondersteunen Loevestein jaarlijks met een vaste bijdrage. Voor 2025 geldt dat de gemeente Zaltbommel met € 50.000, de gemeente Gorinchem met € 12.500 en gemeente Altena voor € 10.000 heeft bijgedragen.

Naast de reguliere en incidentele subsidies worden eigen baten gegenereerd uit de museale activiteiten zoals kaartverkoop en de inkomsten uit het museumcafé, de museumwinkel, de museale evenementen, rondleidingen en workshops. Daarnaast zijn er de indirecte inkomsten uit de commerciële activiteiten van de horeca-exploitatie, trouwplechtigheden, foto- en filmopnames en overnachtingen.

INKOMSTEN PROJECTEN

Loevestein zet zich in om via fondsen- en sponsorwervingsactiviteiten nieuwe tentoonstellingen en vernieuwde programmering te kunnen realiseren. Ook is in 2025 gestart met de fondsenwerving voor een museale vernieuwing, die we in 2027 verwachten te realiseren.

In september 2025 is de tentoonstelling Oorlogsrecht geopend voor een divers publiek. Deze tentoonstelling is gerealiseerd met in totaal € 160.000 aan bijdragen vanuit publieke en private instellingen en met een eigen bijdrage van € 75.000. De tentoonstelling Tegenpolen is voorafgaand aan deze opening beëindigd. Tentoonstelling Oorlogsrecht is een actueel thema voor het publiek, en zal voor 2 jaar blijven staan tot het moment van de museale vernieuwing.

In 2027-2028 krijgt het project museale vernieuwing een nieuwe impuls vanwege de noodzaak om een vernieuwing in de soldatenstraatje en het slot te realiseren.

Voor project Doorontwikkeling Loevestein wordt in 2026 beoordeeld of de aanlegsteiger, verdere verduurzaming en mogelijke nieuwbouw (ter vervanging van de tijdelijke paviljoens) verder kan worden ontwikkeld.

EXPLOITATIELASTEN

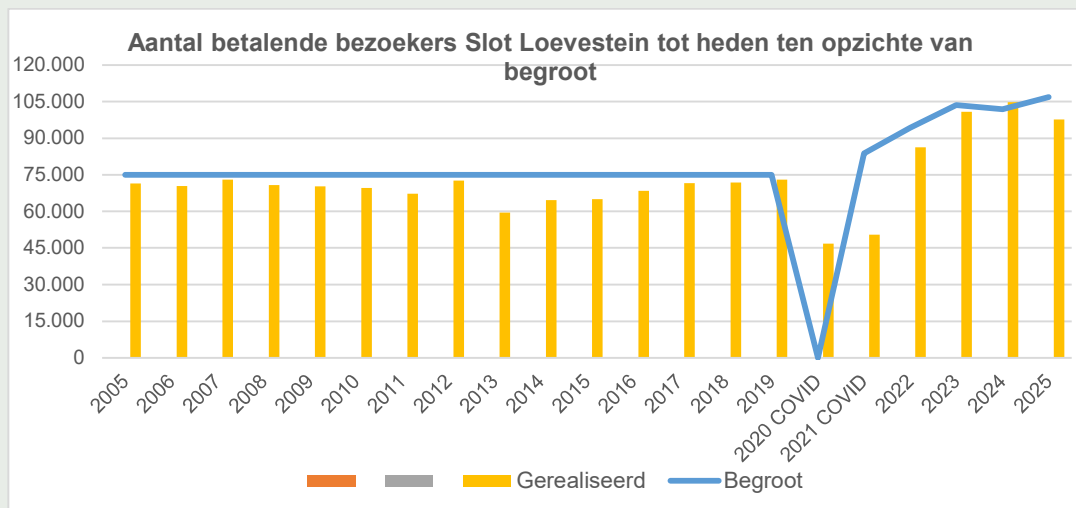
Net als vele branchegenoten heeft Loevestein in 2025 te kampen gehad met (loon-) kostenstijgingen. De taakstellende begroting voor diverse lasten is niet gehaald, 2025 liet door diverse redenen te hoge overschrijdingen zien op diverse kostenonderdelen die niet begroot waren. Hierover is intern goed geëvalueerd, waarbij we de uitdagingen ook voor 2026 zien (bezoekersaantallen, beperken personele lasten).

VERMOGEN

Door de negatieve reguliere resultaten in meerdere voorliggende jaren is het vermogen van de stichting afgenomen tot € 467.973 per eind 2025 (2024: € 895.707). Deze afname zorgt voor een kwetsbare omvang van het vermogen vanaf 2026. In 2026 wordt aan de hand van een actuele liquiditeitsprognose gestuurd op de te verwachten ontvangsten en uitgaven. Om een verdere afname van het vermogen in 2026 te beperken worden maandelijks financiële rapportages, een

prognose van de omzet o.b.v. een prognose kritisch gevolgd en worden uitgaven zoveel mogelijk beperkt. Directeur-bestuurder gaat uit van een continuïteitsbasis na het jaar 2027, waarbij 2026 naar verwachting in de transitie nog een verliesjaar wordt.

Tabel: aantal betalende bezoekers sinds 2005

Tabel: aantal begrote betalende bezoekers per maand sinds 2021-2026

Maanden	Begrote aantallen bezoekers Rijksmuseum Slot Loevestein											
	2026		2025		2024		2023		2022		2021	
	Aantallen	%	Aantallen	%	Aantallen	%	Aantallen	%	Aantallen	%	Aantallen	%
Januari	3.900	4,6%	4.931	4,6%	4.586	4,5%	3.750	3,6%	3.539	3,8%	3.351	4,0%
Februari	6.500	6,0%	6.369	6,0%	5.605	5,5%	3.750	3,6%	6.204	6,6%	5.027	6,0%
Maart	6.900	5,0%	5.342	5,0%	4.687	4,6%	6.000	5,8%	4.546	4,8%	4.189	5,0%
April	9.800	7,7%	8.218	7,7%	10.088	9,9%	8.500	8,2%	5.962	6,3%	5.027	6,0%
Mei	13.504	13,9%	14.896	13,9%	11.209	11,0%	15.500	15,0%	10.080	10,7%	8.378	10,0%
Juni	9.806	7,5%	8.054	7,5%	7.643	7,5%	11.500	11,1%	7.779	8,3%	7.540	9,0%
Juli	12.500	10,2%	10.889	10,2%	11.209	11,0%	11.500	11,1%	12.053	12,8%	10.891	13,0%
Augustus	14.364	13,7%	14.690	13,7%	13.757	13,5%	11.100	10,7%	18.345	19,5%	15.917	19,0%
September	8.000	6,8%	7.294	6,8%	8.152	8,0%	8.000	7,7%	7.618	8,1%	7.540	9,0%
Oktober	9.506	9,1%	9.759	9,1%	8.662	8,5%	14.000	13,5%	10.111	10,7%	7.540	9,0%
November	10.320	8,7%	9.246	8,7%	9.171	9,0%	4.000	3,9%	2.868	3,0%	3.351	4,0%
December	7.900	6,7%	7.191	6,7%	7.133	7,0%	6.072	5,9%	5.142	5,5%	5.024	6,0%
Totaal	113.000	100,0%	106.880	100,0%	101.902	100,0%	103.672	100,0%	94.247	100,0%	83.775	100,0%

Tabel: aantal gerealiseerde betalende bezoekers per maand sinds 2021-2025

Maanden	Gerealiseerde aantallen bezoekers Rijksmuseum Slot Loevestein									
	2025		2024		2023		2022 (Covid, 3 wk gesloten)		2021 (Covid, 5,5 mnd gesloten)	
	Aantallen	%	Aantallen	%	Aantallen	%	Aantallen	%	Aantallen	%
Januari	3.465	3,3%	4.872	4,7%	4.592	4,6%	505	0,6%	180	0,2%
Februari	5.605	5,4%	6.377	6,1%	5.387	5,3%	3.172	3,7%	-	0,0%
Maart	6.009	5,7%	5.437	5,2%	4.549	4,5%	13.204	15,3%	10	0,0%
April	8.599	8,2%	8.168	7,8%	9.837	9,8%	7.691	8,9%	446	0,5%
Mei	11.571	11,0%	14.038	13,4%	10.799	10,7%	9.484	11,0%	201	0,2%
Juni	8.581	8,2%	7.886	7,5%	7.351	7,3%	7.440	8,6%	4.983	5,8%
Juli	11.075	10,6%	10.374	9,9%	10.952	10,9%	8.317	9,6%	9.922	11,5%
Augustus	13.584	13,0%	14.561	13,9%	13.725	13,6%	11.457	13,2%	17.701	20,5%
September	6.934	6,6%	7.158	6,8%	8.026	8,0%	6.155	7,1%	6.017	7,0%
Oktober	8.292	7,9%	10.085	9,6%	8.796	8,7%	12.131	14,0%	7.242	8,4%
November	7.615	7,3%	7.604	7,3%	9.762	9,7%	3.094	3,6%	2.094	2,4%
December	6.321	6,0%	8.192	7,8%	7.013	7,0%	3.899	4,5%	1.664	1,9%
Totaal	97.651	93,2%	104.752	100,0%	100.789	100,0%	86.549	100,0%	50.460	100,0%

In rood: Gesloten vanwege coronamaatregelen:

- 1 januari 2021 t/m 3 juni 2021
- 19 december 2021 t/m 25 januari 2022

In 2025 heeft Slot Loevestein met 97.651 bezoekers bijna de 100.000-grens bereikt. Er is een daling van ruim 6,5% ten opzichte van 2024. Voor 2026 is begroot met 113.000 bezoekers, waarbij een proactief evenementenprogramma is voorbereid. De realisatie is jaarlijkse grotendeels afhankelijk van het weer, zodat we de bezoekersaantallen en behaalde resultaten maandelijks monitoren, rapporteren en evalueren. In 2025 zijn 1.188 riviercruise bezoekers geweest.

Tabel: verdeling museumkaarthouders en reguliere bezoekers

	Aantallen bezoekers Loevestein verdeeld in reguliere bezoekers en museumkaart bezoekers											
	2026 Begroot		2025		2024		2023		2022		2021 (COVID)	
	Aantallen	%	Aantallen	%	Aantallen	%	Aantallen	%	Aantallen	%	Aantallen	%
Reguliere bezoekers	71.200	63,0%	64.749	66,3%	66.050	63,1%	67.496	67,0%	62.015	71,7%	34.151	67,7%
Volwassenen (vol tarief)			16.545	16,9%	16.218	15,5%	19.516	19,4%	19.984	23,1%	15.962	31,6%
Kind (minderjarig tarief)			6.995	7,2%	4.277	4,1%	6.036	6,0%	6.897	8,0%	5.004	9,9%
Gratis			4.090	4,2%	4.606	4,4%	5.285	5,2%	12.699	14,7%	1.923	3,8%
Schoolverband			8.572	8,8%	5.767	5,5%	6.540	6,5%	3.814	4,4%	-	0,0%
Overige tarieven/acties			28.547	29,2%	35.182	33,6%	30.119	29,9%	18.621	21,5%	11.262	22,3%
Museum kaart bezoekers	40.680	36,0%	31.714	32,5%	36.976	35,3%	33.293	33,0%	24.534	28,3%	16.309	32,3%
Volwassenen			24.020	24,6%	26.944	25,7%	25.605	25,4%	18.284	21,1%	12.225	24,2%
Kind (tm 18 jaar)			7.694	7,9%	10.032	9,6%	7.688	7,6%	6.250	7,2%	4.084	8,1%
Riviercruise bezoekers	1.120	1,0%	1.188	1,2%	1.726	1,6%	-	0,0%	-	0,0%	-	0,0%
Totaal	113.000	100,0%	97.651	100,0%	104.752	100,0%	100.789	100,0%	86.549	100,0%	50.460	100,0%

In 2025 is het procentuele aantal bezoekers met een Museumkaart afgenomen en is een verdeling van 66% - 33 % gerealiseerd. In 2026 verwachten we een procentuele afname van de reguliere bezoekers waardoor een verdeling van 63% - 36% is begroot.

Tabel: omzet per relevante bezoeker

	Omzetten uitgedrukt per relevante bezoeker											
	2026 (begroot)		2025		2024		2023		2022		2021	
	Aantallen		Aantallen		Aantallen		Aantallen		Aantallen		Aantallen	
Reguliere bezoekers	71.200		64.749		66.050		67.496		62.015		34.151	
Museumkaart bezoeker	40.680		31.714		36.976		33.293		24.534		16.309	
Riviercruise bezoeker	1.120		1.188		1.726		-		-		-	
Totaal bezoekers	113.000		97.651		104.752		100.789		86.549		50.460	
	Omzet	€ p/bez	Omzet	€ p/bez	Omzet	€ p/bez	Omzet	€ p/bez	Omzet	€ p/bez	Omzet	€ p/bez
Entreegelden (/reguliere bezoekers)	726.240	10,20	609.741	9,42	670.241	10,15	584.930	8,67	531.326	8,57	360.328	10,55
Museumkaarten (/museumkaart)	395.440	9,72	331.847	10,46	306.246	8,28	318.954	9,58	260.449	10,62	147.939	9,07
Taveerne (/ totaal bezoekers excl. riviercruise)	524.528	4,69	421.197	4,37	461.365	4,48	379.047	3,76	351.511	4,06	230.263	4,56
Winkelverkoppen (/totaal bezoekers)	91.880	0,81	60.212	0,62	70.535	0,67	65.878	0,65	67.406	0,78	37.044	0,73
Rondleidingen	18.000		32.367		26.414		30.696		25.054		7.437	
Totaal	1.756.088	15,54	1.455.365	14,90	1.534.801	14,65	1.379.505	13,69	1.235.746	14,28	783.011	15,52

De gemiddelde totale omzet per bezoeker is met € 14,90 in 2025 toegenomen ten opzichte van 2024. Voor 2026 is een stijging begroot naar € 15,54, wat veroorzaakt wordt door een efficiencyverbetering binnen horeca en sales.

TOEKOMSTVISIE EN CONTINUITEIT

ALGEMEEN

Slot Loevestein kent een lange en gelaagde geschiedenis. Sinds de bouw in 1358 vervulde het kasteel eeuwenlang een militaire functie, die in 1951 definitief verloren ging. Met de verzelfstandiging in 1994 als Stichting Museum Slot Loevestein kreeg het rijksmonument een museale bestemming. Als rijks gesubsidieerd museum valt het onder het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. In 2021 werd Loevestein samen met alle rijksmusea opgenomen in de Erfgoedwet, waarmee de nationale status formeel werd verankerd. In datzelfde jaar werd Loevestein, als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, erkend als UNESCO Werelderfgoed. Sinds 2022 draagt het museum de statutaire naam Stichting Rijksmuseum Slot Loevestein.

Deze erkenningen bieden stabiliteit en vormen een stevige basis voor de verdere ontwikkeling van het museum. Rijksmuseum Slot Loevestein is een uniek en omvangrijk monument met een museale publieksfunctie binnen het UNESCO-werelderfgoed van de Hollandse Waterlinie. Het museum neemt een belangrijke plaats in binnen de Nederlandse geschiedenis en canon en vertegenwoordigt wezenlijke waarden van onze democratische rechtsstaat, samengevat in de thema's vrede, vrijheid, recht en democratische waarden.

Eind 2024 is het beleidsplan 2025–2028 vastgesteld. Hierin zijn de strategische koers en ambities voor de komende jaren vastgelegd. Daarnaast is eerder al een masterplan ontwikkeld dat richting geeft aan de ambities tot 2032. Drie projecten uit dit masterplan zijn inmiddels opgepakt: de Museale Vernieuwing, de uitbreiding van de aanlegsteiger en de realisatie van een nieuw ontvangstgebouw. Deze projecten versterken zowel de inhoudelijke kwaliteit als de publieksbeleving en dragen bij aan een toekomstbestendige infrastructuur.

Het jaar 2025 stond in het teken van belangrijke stappen in de museale vernieuwing, onder leiding van een interim-directeur. Per maart 2026 wordt deze opgevolgd door een nieuwe directeur-bestuurder. In deze overgangperiode is nadrukkelijk toegezien op de continuïteit van de organisatie en het behoud van een sterk merk. Loevestein blijft zich profileren op het snijvlak van cultuur en erfgoed, toerisme, zakelijke evenementen, bruiloften en partijen. Door onze proposities blijvend te verfijnen, versterken wij onze positie als veelzijdige en betekenisvolle bestemming.

Inhoudelijk blijven wij inzetten op actuele en maatschappelijk relevante programmering. De tentoonstelling Tegenpolen (t/m september 2025) en de tentoonstelling Oorlogsrecht (vanaf september 2025) werden ontwikkeld in samenwerking met maatschappelijke organisaties. Voor Oorlogsrecht werken wij samen met onder meer het Rode Kruis, Artsen zonder Grenzen en KidsRights/Kindervredesprijs. Door deze samenwerkingen verbinden wij historisch erfgoed aan hedendaagse vraagstukken en vergroten wij onze maatschappelijke impact. Tegelijkertijd investeren wij in de aantrekkelijkheid en beleving van Slot Loevestein, zodat wij voor een breed publiek – gezinnen, toeristen, dagrecreanten en liefhebbers van kunst en geschiedenis – relevant, leerzaam en inspirerend blijven.

Als prominente speler binnen het toerisme en de gebiedsontwikkeling in de gemeente Zaltbommel en de regio vervult Loevestein ook economisch een belangrijke rol. Wij streven ernaar deze rol verder uit te bouwen. Als werkgever kiezen wij waar mogelijk voor medewerkers uit de regio en als organisatie werken wij samen met regionale leveranciers en partners. Tegelijkertijd vragen sterk stijgende kosten en salarissen, inclusief de toepassing van fair pay en

fair share, om scherpe kostenbeheersing. Het behouden van een gezonde, volwassen formatie blijft ook de komende jaren een belangrijk aandachtspunt.

Duurzaamheid is al jaren een speerpunt van Loevestein. Met het behalen van het Green Key Gold-label benadrukken wij onze voortrekkersrol. Duurzaamheid omvat voor ons milieu, middelen en mensen, in lijn met de Sustainable Development Goals. Wij blijven investeren in diversiteit, inclusie en toegankelijkheid, burgerschap en democratische waarden, schoon water en emissiereductie, hergebruik van materialen en duurzame energie. Maatschappelijk verantwoord ondernemen blijft daarmee integraal onderdeel van onze bedrijfsvoering.

De ligging van Loevestein als eiland tussen de rivieren maakt het museum uniek, maar ook kwetsbaar op het gebied van mobiliteit. Verkeersdrukte op toegangswegen en bezuinigingen of personeelstekorten bij veerponten kunnen de bereikbaarheid onder druk zetten. Samen met partners, gemeenten en provincies zoeken wij actief naar oplossingen om de toegankelijkheid te verbeteren en de continuïteit van bezoekersstromen te waarborgen.

Met deze samenhangende beleidsmatige, organisatorische en inhoudelijke stappen bouwen wij aan een toekomstbestendig Rijksmuseum Slot Loevestein. Door onze nationale positie verder te versterken en onze maatschappelijke relevantie te vergroten, zorgen wij ervoor dat het betekenisvolle erfgoed en de bijbehorende thema's ook in de toekomst op een hedendaagse en inspirerende wijze onder de aandacht worden gebracht. Zo blijft Loevestein een plek van betekenis – voor de samenleving, voor de regio en voor toekomstige generaties.

WERKBEGROTING 2026

Hieronder is de begroting van 2026 weergegeven, welke aansluit aan de meerjarenbegroting van het Beleidsplan 2025-2028.

Werkbegroting 2026	Begroot	Gerealiseerd
	boekjaar 2026	boekjaar 2025
	€	€
BATEN		
Eigen inkomsten		
1 Publieksinkomsten binnenland (2+3):	1.686.088	1.455.365
2 Kaartverkoop	1.051.680	941.588
3 Overige publieksinkomsten	634.408	513.777
4 Publieksinkomsten buitenland	-	-
5 Totaal Publieksinkomsten (1+4)	1.686.088	1.455.365
6 Overige directe inkomsten	8.600	8.975
7 Totaal overige directe inkomsten	8.600	8.975
8 Totaal Directe inkomsten (5+7)	1.694.688	1.464.340
9 Indirecte inkomsten	946.501	1.008.919
10 Totaal eigen inkomsten (8+9)	2.641.189	2.473.259
11 Totaal structureel OCW (12+13+14+15))	1.480.413	1.464.164
12 OCW: Regeling specifiek cultuurbeleid (publieksactiviteit)	277.624	266.946
13 OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting	1.057.916	1.057.916
14 OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	144.873	139.302
17 Structurele publieke subsidies: gemeenten	72.500	72.500

19	Totale structurele subsidies (11+16+17+18)	1.520.271	1.536.664
20	Incidentele publieke subsidies	-	65.422
21	Totaal subsidies (19+20)	1.520.913	1.602.086
	TOTALE BATEN (10+21)	4.161.460	4.075.345

LASTEN

1	Personeelslasten	2.169.809	2.256.278
2	Huisvestingslasten	839.130	846.438
3	Afschrijvingen	89.250	87.523
4	Aankopen	-	-
5	Overige lasten	1.114.325	1.337.787
	TOTALE LASTEN (1+2+3+4+5)	4.212.514	4.527.926
6	Saldo uit gewone bedrijfsvoering (Totale baten - Totale lasten)	-18.412	-452.583
7	Saldo rentebaten /-lasten	18.412	24.849
8	Mutaties Aankoopfonds	-	-
	EXPLOITATIERESULTAAT (6+7+8)	-	-427.734

RESULTAATBESTEMMING 2025

	Begroot 2026	Boekjaar 2025
Algemene reserve	-	-328.363
Bestemmingsreserve Museale Vernieuwing	-	-99.371
Bestemmingsreserve Beleidsplan 2032	-	-
Totale Resultaatbestemming	-	-427.734

WOORD RAAD VAN COMMISSARISSEN

Als Raad van Commissarissen (hierna raad) kijken we terug op een, om meerdere redenen, bijzonder jaar 2025. Er zijn goede stappen gezet in de richting van de gewenste museale vernieuwing van zowel het slot als het soldatendorp en vestingwallen. Ook is er een nieuwe actuele tentoonstelling Oorlogsrecht geopend. Een tentoonstelling waarvan de actualiteit helaas dagelijks aan betekenis wint. Met de bestaande plannen krijgen de publieksfunctie van Slot Loevestein en het inhoudelijke, historische verhaal over de woelige wording van Nederland en onze democratische verworvenheden steeds meer gestalte. Loevestein staat symbool voor vrede, veiligheid, recht en democratie.

Voor ons als raad is en blijft het een voorrecht om van dit bijzondere rijksmuseum toezichthouder te zijn. We zijn verheugd hoe iedereen in de organisatie bijdraagt vanuit zijn of haar kennis, netwerk, ervaring en enthousiasme.

Vertrek Ed Dumrese

In november namen wij afscheid van Ed Dumrese, directeur-bestuurder sinds april 2019. We zijn Ed dankbaar voor zijn niet aflatende enthousiasme voor Loevestein in de afgelopen jaren. Hij heeft de basis gelegd voor de betekenisvolle missie en visie van het museum, een ambitieus masterplan voor zowel het slot en de vesting, als het gehele Munnikenland. In 2024 werd voor het eerst een recordaantal van meer dan 100.000 bezoekers ontvangen. Het zeer positieve visitatierapport dat op verzoek van het ministerie van OCW werd opgesteld bewijst dat Loevestein op de goede weg is. Dat hebben we vooral aan Ed Dumrese te danken.

Interim-directeur bestuurder Theo Meereboer heeft vanaf december 2024 de organisatie geleid en op een aantal terreinen een belangrijke bijdrage aan Loevestein geleverd. Zijn enthousiasme voor het verhaal van Loevestein heeft aanstekelijk gewerkt bij overheden, fondsen en andere betrokken partijen. Zijn museale kennis en kunde hebben de plannen voor de museale vernieuwing verder versterkt. We danken hem voor zijn inzet in 2025!

Ondanks een nagenoeg gelijkblijvend bezoekersaantal in 2025 (bijna 100.000) blijft de financiële positie van Loevestein kwetsbaar. Dit gegeven heeft gedurende het jaar vanzelfsprekend veel aandacht gekregen van de raad.

De raad is verheugd over de relevante en helaas actuele wisseltentoonstelling Oorlogsrecht en de randprogrammering. De opening van tentoonstelling Oorlogsrecht is eind september 2025 bijgewoond door diverse leden van de raad.

Selectie en benoeming nieuwe bestuurder

In het najaar heeft de raad het proces opgestart om op transparante wijze te komen tot de selectie van de directeur-bestuurder. Hiertoe heeft de Remuneratiecommissie, onder andere, gesprekken gevoerd met het MT ten behoeve van het functieprofiel, een werving- en selectiebureau geselecteerd en gesprekken gevoerd met meerdere kandidaten. Na afloop van het boekjaar heeft de raad besloten tot de voorgenomen benoeming van mevrouw Jenny Doest. Nadat hierover de minister van OC&W werd gehoord is de raad overgegaan tot haar benoeming. De raad wenst Jenny veel succes als directeur-bestuurder van Slot Loevestein.

Overleg en samenstelling

De voorzitter heeft regelmatig contact gehad met de directeur-bestuurder a.i. Als het nodig is, werd het contact vanuit beide kanten gezocht. Daarnaast stond de raad de directeur-bestuurder

a.i. in 2025 bij met advies over actuele ontwikkelingen en was bereid om netwerk en expertise in te zetten waar dit opportuun was.

De raad bestaat uit zes leden met ieder een eigen profiel. Er is een rooster van aftreden. De voorzitter van de ABV-commissie, de heer Moolenaar is per 1 januari 2025 zijn tweede termijn ingegaan.

De raad heeft in 2025 vijf keer vergaderd. Voorafgaand aan iedere vergadering heeft de raad een kort overleg gevoerd zonder de directeur-bestuurder. De vergaderingen vonden in een open en constructieve sfeer plaats. De directeur-bestuurder a.i. heeft in 2025 alle vergaderingen bijgewoond en de voor de uitvoering van de taken van de raad benodigde informatie verstrekt. De raad heeft een zelfevaluatie gehouden.

De raad kent drie commissies, namelijk de Commissie Audit, Bedrijfsvoering en Vastgoed (ABV-cie), de Museale Commissie (Mus-cie) en de Remuneratiecommissie (RemCo).

De ABV-commissie heeft in 2025 vier keer vergaderd. De ABV-commissie heeft op 11 maart 2025 de jaarrekening 2024 en het accountantsverslag met de accountant en direct betrokkenen besproken. Ook kwamen lopende projecten, zakelijke activiteiten en de verschillende aspecten van het onderhoud en beheer van het vastgoed aan de orde. Verder heeft de commissie de voortgang van de financiering van de Museale Vernieuwing gemonitord. De externe accountant was aanwezig bij zowel de ABV-cie als de raad-vergadering in maart 2025. De raad heeft het jaarverslag 2024 op 21 maart 2025 besproken en goedgekeurd.

De Museale Commissie heeft in 2025 twee keer vergaderd. De commissie heeft zich over het jaarplan, de uitwerking van het themajaar met de wisseltentoonstelling Oorlogsrecht en de randprogrammering gebogen. Ook is bij de conceptontwikkeling voor de Museale Vernieuwing stilgestaan.

De Remuneratiecommissie bestaat uit de voorzitter van de raad en de voorzitter van de ABV-commissie en een lid van de raad. Het jaarlijkse functioneringsgesprek met de directeur-bestuurder a.i. heeft plaatsgevonden, nadat met de leden van het MT individueel is gesproken.

Culturele gedragscode

De raad heeft zich gecommitteerd aan de culturele gedragscodes en handelde conform het eigen reglement.

Stakeholders

De raad spreekt zijn waardering uit aan alle partners, zoals het ministerie van OC&W, de gemeenten van de Vestingdriehoek, de Vrienden van Slot Loevestein en vele andere betrokkenen, niet op de laatste plaats ook aan het personeel en de vrijwilligers, welke het erfgoed dagelijks levendig houden.

Loevestein, 29 april 2026,

Dhr. mr. G.A. (Ard) van der Steur (voorzitter)

Mevr. drs. R.W.J. (Reinie) Melissant-Briene MSM (vicevoorzitter)

Dhr. B. (Teus) Eenkhoorn (vz Museale Commissie)

Dhr. drs. V.G. (Vincent) Moolenaar (vz ABV-commissie)

Mevr. drs. A.S.M. (Rian) Vreeburg (lid)

Dhr. J. (Jeroen) van Hooff (lid)

JAARREKENING 2025
Stichting Rijksmuseum
Slot Loevestein

BALANS PER 31 DECEMBER 2025 (NA RESULTAATBESTEMMING)

		31 december 2025		31 december 2024	
		€	€	€	€
ACTIVA					
Vaste activa					
I	Materiele vaste activa	693.626		646.176	
	Totale vaste activa		693.626		646.176
Vlottende activa					
II	Vorraden	24.431		35.796	
III	Vorderingen	477.947		337.749	
IV	Liquide middelen	1.504.325		1.439.530	
	Totale vlottende activa		2.006.703		1.813.075
TOTALE ACTIVA			2.700.329		2.459.251
PASSIVA					
Eigen vermogen					
I	Algemene reserve	14.784		343.147	
II	Bestemmingsreserves	453.189		552.560	
	Totaal eigen vermogen		467.973		895.707
Voorzieningen					
III	Groot onderhoud	1.240.335		871.536	
	Totale voorzieningen		1.240.335		871.536
Langlopende schulden					
	Investeringsubsidie	166.597		168.072	
IV	Totale Langlopende schulden		166.597		168.072
Kortlopende schulden					
	Schulden aan leveranciers	146.266		168.207	
	Belastingen en premies sociale verzekeringen	81.205		68.025	
	Pensioenpremies	50.027		43.613	
	Overige schulden en overlopende passiva	547.926		244.091	
V	Totale Kortlopende schulden		825.424		523.936
TOTALE PASSIVA			2.700.329		2.459.251

CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING 2025

	Boekjaar 2025	Begroot 2025	Boekjaar 2024
	€	€	€
BATEN			
Eigen inkomsten			
1 Publieksinkomsten binnenland (2+3):	1.455.365	1.557.590	1.534.802
2 Kaartverkoop	941.588	990.515	976.488
3 Overige publieksinkomsten	513.777	567.075	558.314
4 Publieksinkomsten buitenland	-	-	-
5 Totaal Publieksinkomsten (1+4)	1.455.365	1.557.590	1.534.802
6 Overige directe inkomsten	8.975	8.600	8.600
7 Totaal overige directe inkomsten	8.975	8.600	8.600
8 Totaal Directe inkomsten (5+7)	1.464.340	1.566.190	1.543.402
9 Indirecte inkomsten	1.008.919	1.020.548	1.080.170
10 Totaal eigen inkomsten (8+9)	2.473.259	2.586.738	2.623.572
11 Totaal structureel OCW (12+13+14+15)	1.464.164	1.447.771	1.429.693
12 OCW: Regeling specifiek cultuurbeleid (publieksactiviteit)	266.946	256.174	256.174
13 OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting	1.057.916	1.057.916	1.039.838
14 OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	139.302	133.681	133.681
16 Structurele publieke subsidies: provincies	-	-	-

17	Structurele publieke subsidies: gemeenten	72.500	70.000	70.000
19	Totale structurele subsidies (11+16+17+18)	<u>1.536.664</u>	<u>1.517.771</u>	<u>1.499.693</u>
20	Incidentele publieke subsidies	<u>65.422</u>	<u>23.719</u>	<u>36.288</u>
21	Totaal subsidies (19+20)	<u>1.602.086</u>	<u>1.541.490</u>	<u>1.535.981</u>
	TOTALE BATEN (10+21)	<u>4.075.345</u>	<u>4.128.228</u>	<u>4.159.553</u>

LASTEN

1	Personeelslasten	2.256.278	2.050.372	2.006.998
2	Huisvestingslasten	846.438	897.478	834.426
3	Afschrijvingen	87.523	83.200	93.408
4	Aankopen	-	-	-
5	Overige lasten	<u>1.337.689</u>	<u>1.113.001</u>	<u>1.155.265</u>
	TOTALE LASTEN (1+2+3+4+5)	<u>4.527.928</u>	<u>4.144.051</u>	<u>4.090.097</u>
6	Saldo uit gewone bedrijfsvoering (Totale baten - Totale lasten)	-452.583	-15.823	69.456
7	Saldo rentebaten /-lasten	24.849	15.823	16.369
8	Mutaties Aankoopfonds	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
	EXPLOITATIERESULTAAT (6+7+8)	<u>-427.734</u>	<u>-</u>	<u>85.825</u>

RESULTAATBESTEMMING 2025

	Boekjaar 2025	Begroot 2025	Boekjaar 2024
Algemene reserve	-328.363	-	85.823
Bestemmingsreserve Museale Vernieuwing	-99.371	-	-
Bestemmingsreserve Beleidsplan 2032	-	-	-
Totale Resultaatbestemming	-427.734	-	85.823

KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN 2025

	2025	2024
Resultaat	-427.734	85.823
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen materiële vaste activa	90.903	93.569
Afschrijvingen desinvesteringen	-5.362.028	-4.337
Vrijval uit investeringssubsidies	-8.975	-8.600
Dotatie aan voorziening groot onderhoud	507.000	469.270
Onttrekking uit voorziening groot onderhoud	-138.201	-149.270
Mutaties in het werkkapitaal:		
Mutaties voorraden	11.365	5.884
Mutaties vorderingen	-140.197	76.367
Mutaties kortlopende schulden	301.489	8.643
Kasstroom uit operationele activiteiten	-1.157.732	577.349
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investeringen in materiële vaste activa	-138.353	-279.007
Desinvesteringen in materiële vaste activa	5.362.028	9.185
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Toename van investeringssubsidies	7.500	127.222
Mutatie liquide middelen	64.795	434.749
Liquide middelen per 1 januari	1.439.530	1.004.781
Mutatie liquide middelen	64.795	434.749
Liquide middelen per 31 december	1.504.325	1.439.530

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

Doelstelling en voornaamste activiteiten

In de statuten van de stichting Rijksmuseum Slot Loevestein, d.d. 22 april 2022, is de doelstelling opnieuw geformuleerd:

Stichting Rijksmuseum Slot Loevestein (geregistreerd onder KvK-nummer 41121622), statutair gevestigd in Zaltbommel, stelt zich ten doel: het complex 'Slot Loevestein' in stand te houden, zijnde kasteel en vesting inclusief alle grachten, terreinen en bijgebouwen en het museum. De stichting zorgt voor het samenstellen en het in stand houden van representatieve collecties. De stichting tracht een zo breed mogelijk publiek te interesseren en inzicht te verschaffen in het erfgoed van Loevestein. Dit gebeurt aan de hand van wetenschappelijk onderzoek, visuele presentatie van de collecties en informatie ten behoeve van studie, educatie en genoegen. De stichting is een voor het publiek toegankelijke permanente instelling in dienst van de nationale en internationale gemeenschap en haar ontwikkelingen.

De stichting verricht voor het overige alle handelingen welke dienstig zijn ten behoeve van haar doelstelling, voor zover deze niet in strijd zijn met de primair museale doelstelling van Slot Loevestein.

De stichting heeft met het geheel van haar algemeen nuttige activiteiten geen winstoogmerk. Een positief exploitatieresultaat komt ten goede aan de doelstelling van de stichting.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2025, welke is geopend op 1 januari 2025 en is geëindigd op 31 december 2025.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het handboek verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2025-2028 en de bepalingen van de WNT. De richtlijnen in dit handboek sluiten zoveel mogelijk aan op de bepalingen van Titel 9 BW2 en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 640).

De in het handboek gestelde eisen beogen enerzijds duidelijkheid te bieden aan de instellingen zelf en anderzijds uniformiteit te bevorderen in de presentatie en aan de te leveren (financiële) gegevens.

Belastingplicht

De stichting is voor eventuele belaste activiteiten per 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Stichtingen die een onderneming drijven kunnen vrijstelling krijgen van vennootschapsbelasting als aan onderstaande vrijstellingsvereisten wordt voldaan:

De winst in een jaar niet meer is dan € 15.000 en de winst in een jaar en de daaraan voorafgaande vier jaar bij elkaar niet meer is dan € 75.000.

Stichting Rijksmuseum Slot Loevestein voldoet, mede vanwege de negatieve resultaten over de jaren 2020 tot en met 2023 aan de vrijstellingsvereisten voor de Vennootschapsbelasting.

Begroting

In de jaarrekening 2025 is de door de directie vastgestelde taakstellende begroting 2026 opgenomen, welke op 24 oktober 2025 is vastgesteld en goedgekeurd door de Raad van Commissarissen. Deze begroting betreft een nul begroting, en is ten opzichte van de ingediende meerjarenbegroting geactualiseerd naar de huidige stand van zaken.

Continuïteit

De stichting heeft in het boekjaar 2025 een negatief resultaat behaald van € 427.734. De baten bleven € 52.883 achter op de begroting. De begrote exploitatielasten zijn met € 383.877 overschreden waarvan € 99.371 gerealiseerde projectlasten die via de exploitatierekening zijn onttrokken aan de bestemmingsreserve Museale Vernieuwing.

Door het negatieve resultaat 2025 bedraagt het saldo eigen vermogen einde jaar € 467.973. Op grond van het aanwezige weerstandsvermogen, de incidentele lasten in 2025 en ook de commerciële verwachtingen van o.a. de evenementen en bezoekers in 2025, verwacht de stichting dat zij haar activiteiten kan blijven voortzetten. De jaarrekening is opgesteld vanuit deze continuïteitsveronderstelling.

Collectie

De Stichting Rijksmuseum Slot Loevestein voert het museale beheer over de collectie die de Staat in beheer heeft gegeven aan het Museum. De collectie is niet gewaardeerd op de balans.

De collectie bestaat uit:

1. De Rijkscollectie;
2. De collectie van de Stichting Vrienden van het Slot Loevestein;
3. Diverse bruiklenen;
4. De collectie van de Stichting Rijksmuseum Slot Loevestein.

Aankopen voor de collectie worden direct ten laste van de exploitatie verantwoord.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de exploitatierekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Personele lasten zijn verantwoord in overeenstemming met het normenkader van de Beleidsregels Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de handelsgoederen zijn overgedragen aan de koper.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de onderneming.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, en overige schulden. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: overige vorderingen, geldmiddelen en overige (financiële) verplichtingen.

De stichting maakt alleen gebruik van primaire financiële instrumenten en niet van afgeleide financiële instrumenten (derivaten). Voorts heeft de stichting geen handelsportefeuille van financiële instrumenten verworven of zijn deze aangegaan met het doel de instrumenten op korte termijn te verkopen.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Na de eerste opname worden financiële instrumenten gewaardeerd op de hierna beschreven manier bij vorderingen en schulden. De stichting heeft geen afgeleide financiële instrumenten.

Verstreckte leningen en overige vorderingen

Verstreckte leningen en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindervers verliezen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen hun kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. MVA in ontwikkeling wordt gewaardeerd tegen kostprijs, en afgeschreven zodra deze in gebruik wordt genomen.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Op bedrijfsterreinen en op materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven.

Vorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en bijkomende kosten, zoals invoerrechten, transportkosten en andere kosten die direct kunnen worden toegerekend aan de verwerving van voorraden. Handelskortingen, rabatten en soortelijke (te) ontvangen vergoedingen met betrekking tot de inkoop worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs.

Bij de waardering van de voorraden wordt rekening gehouden met de eventueel op balansdatum opgetreden waardeverminderingen.

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering.

Eigen vermogen

Algemene reserve

Statutaire reserve is het eigen vermogen waarover zonder belemmering door wettelijke of statutaire beperkingen kan worden beschikt voor het doel waarvoor de stichting is opgericht. Deze reserve wordt aangehouden om de continuïteit van de stichting op lange termijn te waarborgen.

Bestemmingsreserves

De beperkte bestedingsmogelijkheid van de bestemmingsreserve is door de directeur/bestuurder bepaald. Het betreft geen verplichting, directeur/bestuurder kan deze beperking zelf opheffen.

Voorzieningen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen, wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

De huisvestingssubsidie OCW dient gedeeltelijk aangewend te worden voor de instandhouding van de gebouwen en andere huisvestingskosten, zoals huur gebouwen RVB en verzekeringen. De instandhouding bestaat zowel uit dagelijks onderhoud, groot onderhoud als vervangingsinvesteringen voor delen van de gebouwen en de daarbij behorende installaties. In

het meerjarig onderhoud- en investeringsplan (hierna: MOIP) wordt het toekomstige meerjarig groot onderhoud en de vervangingsinvesteringen in de loop van de tijd gepland.

Dotatie aan de voorziening groot onderhoud vindt plaats op basis van het door Loevestein geplande groot onderhoud in relatie tot de beschikbare middelen. Loevestein baseert haar planning op het MOIP, hierbij rekening houdende met het achterstallig onderhoud. Hierdoor worden de kosten gelijkmatig verdeeld over de jaren terwijl de uitgaven in verschillende jaren plaatsvinden. Uitgaven voor groot onderhoud worden ten laste van de voorziening groot onderhoud gebracht in het jaar dat het onderhoud plaatsvindt.

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen.

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Langlopende schulden

Investeringsbijdragen

Ontvangen investeringsbijdragen ten behoeve van materiële vaste activa worden verantwoord onder de langlopende schulden onder post investeringsbijdragen. Deze bijdragen vallen vrij ten gunste van de exploitatierekening overeenkomstig de afschrijving op de met deze subsidies en bijdragen verkregen materiële vaste activa.

Kortlopende schulden

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder het hoofd Financiële instrumenten.

Opbrengstverantwoording

Subsidies en overige bijdragen

Projectsubsidies- en bijdragen worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruit ontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de stichting zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. De exploitatiesubsidies OCW ter compensatie van door de stichting gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de exploitatierekening opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt.

Goederen

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden opgenomen in de directe opbrengsten tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoedingen, na aftrek van retouren en tegemoetkomingen. Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden in de exploitatierekening verwerkt wanneer de belangrijke risico's en voordelen van eigendom aan de koper zijn overgedragen, het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de verschuldigde vergoeding waarschijnlijk is, de hiermee verband houdende kosten of eventuele retouren van goederen betrouwbaar kunnen worden ingeschat en er geen sprake is van voortgezette betrokkenheid bij de goederen.

Diensten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de exploitatierekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald. Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten.

Personeelsbeloningen

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting.

Pensioenen

De pensioenen zijn ondergebracht bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn.

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies. De door het fonds verzorgde pensioenregeling is een toegezegde pensioenregeling. De stichting heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in het geval van een tekort bij het fonds, anders dan het voldoen van hogere toekomstige premies.

Overige baten en lasten

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten en rentelasten en soortgelijke kosten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2025

ACTIVA

Vaste Activa

I Materiele vaste activa

	Inrichting en inventaris	Activa in ontwikkeling*	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Totaal
<u>Boekwaarde per 1 januari 2025</u>				
Aanschafwaarde	2.336.803	195.851	4.008.648	6.541.302
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	1.886.478	-	4.008.648	5.895.126
	450.325	195.851	-	646.176
<u>Mutaties 2025</u>				
Investeringen	105.469	32.884	-	138.353
Desinvesteringen	-1.353.380	-	-4.008.648	-5.362.028
Afschrijving	-90.903	-	-	-90.903
Afschrijving desinvesteringen	1.353.380		4.008.648	5.362.028
	14.566	32.884	-	47.450
<u>Boekwaarde per 31 december 2025</u>				
Aanschafwaarde	1.088.892	228.735	-	1.317.627
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	624.001	-	-	624.001
	464.891	228.735	-	693.626

* De Activa in ontwikkeling betreft de investering in de MIVA-brug (€ 218.752) en de aanbetaling van een nieuw Gebouw Beheersysteem (€ 9.983). Beide activa worden in 2026 in gebruik genomen.

Afschrijvingspercentages

Inrichting en inventaris

%

10, 20, 33

Vlottende activa

II Voorraad

De voorraden zijn als volgt gespecificeerd:	31-12-2025	31-12-2024
1. Voorraad horeca	11.337	18.583
2. Voorraad museumwinkel	13.094	17.213
Totaal voorraden	24.431	35.796

III Vorderingen

De vorderingen zijn als volgt gespecificeerd:	31-12-2025	31-12-2024
1. Debiteuren	83.827	111.523
2. Omzetbelasting	41.168	29.970
3. Overige vorderingen & overlopende activa	351.153	164.883
4. Saldo lopende projecten vooruitbetaalde kosten	1.799	31.373
Totaal vorderingen	477.947	337.749

1. De specificatie van de debiteuren

Debiteuren	85.179	111.523
Voorziening dubieuze debiteuren	1.352	-
Totaal debiteuren	83.827	111.523

Een voorziening voor dubieuze debiteuren wordt niet noodzakelijk geacht.

3. Overige vorderingen en overlopende activa	31-12-2025	31-12-2024
Nog te ontvangen subsidies	207.000	104.956
Vooruitbetaalde bedragen	57.929	27.144
Overige vorderingen	86.224	32.783
Totaal overige vorderingen en overlopende activa	351.153	164.883

Nog te ontvangen (toegezegde) subsidies

	31-12-2025	31-12-2024
1. Gem. Gorinchem Regiodeal	2.000	2.000
2. Hendrik Mullerfonds	10.000	-
3. Zabawas toekenning 'Oorlogsrecht'	10.000	-
4. Mondriaanfonds	-	24.000
5. Het Cultuurfonds	-	20.000
6. RCE-beschikking	-	8.400
7. VSB-fonds 'Tegenpolen'	-	6.250
8. Provincie Gelderland Tegenpolen	20.000	20.000
9. Regio Rivierenland Tegenpolen	-	6.000
10. Het Cultuurfonds-Toegangsbrug	-	15.000
11. Stichting Rijnbrink	-	3.306
12. Stichting Dioraphte	100.000	-
13. Stichting Virtutis Opus	50.000	-
14. St Fonds Martens van Sevenhoven	5.000	-
15. Stichting Thurkowsfonds	10.000	-
Totaal nog te ontvangen (toegezegde) subsidies	207.000	104.956

IV Liquide middelen

De liquide middelen zijn vrij opneembaar en als volgt gespecificeerd:	31-12-2025	31-12-2024
1. Kas	12.054	16.359
2. Rabobank Verenigingspakket	-	123.171
3. Rabobank spaarrekening	225.000	1.300.000
4. Schatkistbankieren	1.258.499	-
5. Kruisposten	8.772	-
Totaal liquide middelen	1.504.325	1.439.530

PASSIVA

Eigen vermogen

De omvang van het eigen vermogen is deels niet vrij besteedbaar. Het verloop kan als volgt worden gespecificeerd:

	Algemene reserve	Bestemmings-reserve Museale vernieuwing	Bestemmings-reserve Beleidsplan 2032	Totaal eigen vermogen
Stand per 1 januari 2025	343.147	177.415	375.145	895.707
Resultaatbestemming 2025				
Exploitatieresultaat & herbestemming	-328.363	-99.371	-	-427.734
Stand per 31 december 2025	14.784	78.044	375.145	467.973

I Algemene reserve

De algemene reserve wordt aangemerkt als vrij besteedbaar en bedraagt per 31 december 2025 € 14.784.

II Bestemmingsreserve en/of fonds

1 Bestemmingsreserve Museale vernieuwing

De bestemmingsreserve Museale vernieuwing wordt gevormd ter dekking van de afschrijvingskosten als gevolg van voorgenomen investeringen, en/of te maken projectkosten, welke niet gedekt worden door de ontvangen projectsubsidies, ten einde de voorgenomen nieuwe museale vernieuwing te kunnen realiseren in het voorjaar 2027.

2 Bestemmingsreserve Beleidsplan 2032

De bestemmingsreserve Beleidsplan 2032 wordt gevormd ter dekking van de afschrijvingskosten, als gevolg van voorgenomen investeringen, en/of te maken projectkosten, welke niet gedekt werden door de ontvangen projectsubsidies, ten einde de voorgenomen ontwikkeling van het vestingterrein te kunnen realiseren per einde 2032.

Voorzieningen

III Groot onderhoud

	€	€
Saldo beginbalans		871.536
Subsidie OCW huisvesting (cf beschikking met kenmerk 29416462)	1.057.916	
Onttrekking wegens investeringen (onder investeringssubsidie OCW)	-	
Totaal dotatie		1.057.916
Onttrekkingen:		
- Toeslagen aan Rijksvastgoedbedrijf: rente, aflossing, heffingen en opslagen	-	
- Loonkosten eigen organisatie beheer en onderhoud	333.125	
- Verzekeringen	18.956	
- Afschrijving op investeringen (bekostigd uit huisvestingssubsidie OCW)	-	
- Kosten dagelijks onderhoud	156.054	
- Kosten groot onderhoud MO&IP	138.201	
- Overige huisvestingskosten (50% energielasten)	42.781	
Totaal onttrekkingen		689.117
Toevoegingen:		
- vrijval Investeringsubsidies OCW (bekostigd uit huisvestingssubsidie OCW)	-	
- Overige baten	-	
Totaal toevoegingen		-
Saldo huisvestingssubsidie		368.799
Saldo eindbalans		1.240.335

	€	€
Saldo beginbalans		871.536
Dotatie boekjaar	507.000	
Totaal dotatie		507.000
Groot onderhoud	-138.201	
Totaal onttrekkingen		- 138.201
Mutatie boekjaar		368.799
Saldo eindbalans		1.240.335

Langlopende schulden

IV Investeringsubsidies/bijdragen

De investeringsubsidies zijn als volgt gespecificeerd:	31-12-2025	31-12-2024
I Investeringsubsidies Verlichting vesting	32.250	40.850
II Investeringsubsidies MIVA brug	127.222	127.222
III Investeringsubsidie overig	7.125	-
Totaal Investeringsubsidie	166.597	168.072

I Investeringssubsidie Verlichting vesting

Wegens realisatie van het project Verlichting vesting zijn in 2019 de vooruit ontvangen subsidies verantwoord als investeringssubsidie en in overeenstemming met de afschrijvingsperiode van 10 jaar zal hiervan jaarlijks € 8.600 vrijvallen.

	31-12-2025	31-12-2024
Saldo investeringssubsidies	40.850	49.450
Vrijval investeringssubsidies Stichting Vrienden van Slot Loevestein	8.600	8.600
Stand investeringssubsidie Verlichting vesting	32.250	40.850

II Investeringssubsidie MIVA brug

Wegens realisatie van het project " MIVA brug" zijn in 2024 en 2025 de vooruit ontvangen subsidies verantwoord als investeringssubsidie.

	31-12-2025	31-12-2024
Saldo investeringssubsidies	127.222	127.222
Vrijval investeringssubsidies	-	-
Stand investeringssubsidie MIVA brug	127.222	127.222

III Investeringssubsidie overig

	31-12-2025	31-12-2024
Saldo investeringssubsidies	7.500	-
Vrijval investeringssubsidies	-375	-
Stand investeringssubsidie overig	7.125	-

V Kortlopende schulden

De kortlopende schulden zijn als volgt gespecificeerd:	31-12-2025	31-12-2024
I Schulden aan leveranciers	146.266	168.207
II Belastingen en premies sociale verzekeringen	81.205	68.025
III Pensioenpremies	50.027	43.613
IV Overige schulden en overlopende passiva	547.926	244.091
Totaal kortlopende schulden	825.424	523.936

III De specificatie van de overige schulden en overlopende passiva	31-12-2025	31-12-2024
I Reservering vakantiegeld	85.263	71.829
II Reservering vakantiedagen	56.921	63.494
III Nog te betalen nettoloon	3.121	-
IV Accountantskosten	28.250	16.000
V Terug te betalen / vooruit ontvangen subsidies	-	40.422
VI Saldo lopende projecten / vooruitbetaalde bijdragen	274.330	23.292
VII Overige schulden	100.041	29.054
Totaal Overige schulden en overlopende passiva	547.926	244.091

Toelichting op V Terug te betalen / vooruit ontvangen subsidies	<u>31-12-2025</u>	<u>31-12-2024</u>
1. Mondriaan Fonds	-	10.000
2. Stichting Rijnbrink	-	13.774
3. Nederlands Letterenfonds	-	16.648
4. Vooruit ontvangen subsidie OCW	-	-
	<u>-</u>	<u>40.422</u>

Toelichting op VI Saldo lopende projecten, vooruitbetaalde bedragen

Overzicht lopende projecten saldo per 31 december 2025

Loevestein is in 2021 gestart met een aantal ontwikkelings- en museale projecten. Deze projecten hebben veelal een langdurig karakter van > 12 maanden tot enkele jaren. Het saldo van de lopende projecten betreffen projectkosten (negatief), welke niet of niet geheel gedekt worden door (nog te) ontvangen projectsubsidies, of (positief) ontvangen projectsubsidies welke niet (of nog niet geheel) aflopen tegen nog te realiseren projectkosten. Eventuele tekorten en/of overschotten worden in het jaar van (financiële) afsluiting van het betreffende project ten laste van de exploitatierekening gebracht.

Naast externe baten die direct ten gunste van het project worden gebracht draagt Loevestein zelf bij aan elk project vanuit beschikbaar gemaakte budgetten. Dit budget wordt per project jaarlijks zichtbaar gemaakt. Naast de externe kosten die direct ten laste van het project worden gebracht, draagt Loevestein ook 'in natura' bij aan de totstandkoming van het project door o.a. horeca(ruimten) beschikbaar te stellen. In het jaar van afsluiting van het betreffende project worden deze kosten zichtbaar gemaakt als 'totaal eigen bijdrage'.

Totale projecten	<u>Vooruit ontvangen</u>	<u>Vooruitbetaald</u>
1. Museaal depot	13.040	
2. Museale Vernieuwing	229.933	
3. Doorontwikkeling Loevestein		1.799
4. Beverschade	8.301	
5. TT 'Oorlogsrecht'	23.056	
6. TT 'Tegenpolen'	-	
	<u>274.330</u>	<u>1.799</u>

Toelichting projecten

1. Museaal depot

Eigen bijdrage	23.500	
Uitgaven	<u>10.460</u>	
Saldo project		<u>13.040</u>

2. Museale Vernieuwing

Fase 1 Voorbereiding tot tenderprocedure

Subsidies

Regio Rivierenland	10.000	
RCE	<u>21.000</u>	
		31.000

Fondsen		
Mondriaan Fonds	15.000	
		15.000
Eigen bijdrage projectkosten		1.435
		47.435
Totale opbrengsten		
Uitgaven		
Kosten RCE-herbestemming	47.435	
Totaal uitgaven		47.435
Saldo fase 1		-
Fase 2 Voorbereiding tenderprocedure en voorbereiding museale vernieuwing		
Uitgaven		
Studie en aanloopkosten Herinrichting	93.415	
Ontwerp en vernieuwing Slot Loevestein	6.023	
Totaal uitgaven		99.438
Eigen bijdrage projectkosten (ten laste van de bestemmingsreserve)		99.371
Saldo fase 2		67
Fase 3 Museale vernieuwing		
Subsidies, giften		
Stichting Dioraphte	100.000	
Stichting Zadelhoff Familiefonds	25.000	
Stichting Virtutis Opus	50.000	
Mondriaan Fonds	10.000	
Thurkow Fonds	10.000	
Stichting Fonds A.H. Martens van Sevenhoven	5.000	
Stichting Pieter Bastiaan	20.000	
Hendrik Muller Fonds	10.000	
Totale opbrengsten		230.000
Saldo fase 3		230.000
Saldo project Museale Vernieuwing		229.933

3. Doorontwikkeling Loevestein

Haalbaarheidsstudie 2020 (afgerond)

Subsidies en fondsen		
Gemeente Zaltbommel	5.000	
Gemeente Altena	5.000	
Gemeente Gorinchem	5.000	
Regio Rivierenland - RIF	10.000	
Provincie Gelderland	22.500	
		47.500
Eigen bijdrage 2020		13.090
Uitgaven		-60.590
Saldo haalbaarheidsstudie 2020		-

Regiodeal 2021-2023 (afgerond)

Subsidies en fondsen

Gemeente Altena	10.000	
Gemeente Zaltbommel	60.000	
Gemeente Gorinchem	10.000	
Provincie Gelderland	107.150	
Provincie Noord-Brabant	25.448	
Regio Rivierland - RegioDeal	213.192	
Staatsbosbeheer	41.300	
	<hr/>	467.090

Eigen bijdrage

2021	46.155	
2022	25.045	
2025	15.658	
	<hr/>	86.858

Uitgaven doorontwikkeling

Fase 1: RegioDeal	550.024	
Doorontwikkeling	3.924	
	<hr/>	553.948

Saldo regiodeal 2021-2023

-

Herbestemmingssubsidie RCE (afgerond)

Subsidie	21.000	
Eigen bijdrage	4.927	
Uitgaven	- 25.927	
	<hr/>	-

Saldo Herbestemmingssubsidie RCE

-

Duurzaamheidssubsidie RCE

Subsidie RCE	8.400	
Uitgaven	-	
	<hr/>	

Saldo Duurzaamheidssubsidie RCE

8.400

Duurzaamheidssubsidie Rabobank en ISDE (warmtepomp, afgerond)

Subsidie Rabobank	7.500	
Uitgaven	-7.500	
	<hr/>	

Saldo Duurzaamheidssubsidie RCE

-

Aanlegsteiger

Uitgaven	10.150	
	<hr/>	

-10.150

Nieuwbouw

Uitgaven	49	
	<hr/>	

-49

Saldo project doorontwikkeling Loevestein

-1.799

4. Beverschade

Fondsen en subsidies

Subsidie Ministerie van OCW Beverschade fase 1	13.835	
	<hr/>	

13.835

Uitgaven

	5.534	
	<hr/>	

5.534

Saldo project Beverschade

8.301

5. Oorlogsrecht

Fondsen en subsidies

Stichting Zabawas	10.000	
-------------------	--------	--

Provincie Gelderland	60.000	
Stichting Teuntje Anna	1.000	
Stichting N. van Ballegooijen Fonds	4.000	
VSBfonds	25.000	
Stichting Vrienden van Slot Loevestein	40.000	
Mondriaan Fonds	20.000	
	<hr/>	160.000
Eigen bijdrage		<hr/> 75.000
Totale opbrengsten		235.000
Uitgaven		
Expositie	149.206	
Educatie algemeen	140	
Educatie onderwijs	1.088	
Evenementen: filmvertoning	16.754	
Opening	7.047	
Kerstevenement	6.917	
Marketing en communicatie	30.792	
	<hr/>	211.944
Saldo project Oorlogsrecht (tentoonstelling)		<hr/> <hr/> 23.056

6. Tegenpolen

Subsidies		
Provincie Gelderland	79.299	
Regio Rivierenland - RSF	30.000	
	<hr/>	109.299
Fondsen		
Stichting Vrienden van Slot Loevestein	45.000	
VSBfonds	20.000	
Vfonds	25.000	
St. Democratie en Media	10.000	
Cultuurfonds	20.000	
Stichting Teuntje Anna	1.000	
Coovels Smits Stichting	5.000	
Stichting N. van Ballegooijen	4.000	
	<hr/>	130.000
Eigen bijdrage	eigen bijdrage	41.504
	dekking van uit extra opbrengst evenementen	19.181
	Totaal	<hr/> 60.685
Totale opbrengsten		299.984
Uitgaven		
Expositie	138.052	
Educatie algemeen	22.780	
Educatie lezingen	9.309	
Educatie onderwijs	3.420	
Educatie educatiebegeleiding	10.284	
Educatie Speurboekje	1.373	
Evenementen: filmvertoning	15.362	
Evenementen: Opening Stakeholders	5.374	
Evenementen: Zomeractie	9.986	
Evenementen: Kerst	14.012	
Cultuurmacht	2.969	
Marketing en communicatie	67.063	
	<hr/>	299.984
Saldo project Tegenpolen		<hr/> <hr/> -

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Per gebruiksovereenkomst is bepaald dat Loevestein met ingang van 2002 een jaarlijkse vergoeding verschuldigd is aan het Rijksvastgoedbedrijf voor gebruik van een aanlegpontoon met loopbrug in de Afgedamde Maas en een betonnen voetpad met landhoofd en aanlegpontoon met loopbrug in de Waal. Deze vergoeding wordt jaarlijks verhoogd en bedraagt per 1 januari 2026 € 1.535 (2025: € 1.120).

Vanaf 1 januari 2024 geldt een nieuw huisvestingstelsel voor musea, waarbij de huurovereenkomst 2017 van rechtswege eindigt. Er zijn financiële voorwaarden tussen het Rijksvastgoedbedrijf en Loevestein inzake het herstel van de aarden en stenen wallen overeengekomen.

De gebruiksvergoeding voor boekjaar 2026 bedraagt circa € 5.000 (zakelijke lasten). Loevestein is verantwoordelijk voor alle lasten en onderhoud.

Op balansdatum heeft de stichting geen verplichtingen betreffende aanbestede werkzaamheden voor groot onderhoud.

De leaseovereenkomst is per 31 januari 2026 beëindigd. Met de laatste leasetermijn januari 2026 zijn er geen verdere verplichtingen meer.

Niet in de balans opgenomen rechten

Middels haar schrijven 'besluit Erfgoedwetsubsidie 2026', met kenmerk 1738982/54172863 d.d. 16-09-2025, heeft het ministerie van OCW de hoogte van de structureel toegekende subsidie voor het boekjaar 2026 als volgt vastgesteld:

	Toegekende subsidie over boekjaar 2026	Toegekende subsidie over boekjaar 2025
Subsidie huisvesting	1.057.916	1.057.916
Subsidie collectiebeheer	139.302	139.302
Totaal subsidiebedrag boekjaar	<u>1.197.218</u>	<u>1.197.218</u>

Middels haar schrijven inzake 'wijziging subsidie publieksactiviteiten 2025-2028', met kenmerk 1583411/51734898 d.d. 16-06-2025 heeft het ministerie van OCW de hoogte van de toegekende subsidie 2026 als volgt vastgesteld:

	Toegekende subsidie over boekjaar 2026	Toegekende subsidie over boekjaar 2025
Publieksactiviteitsubsidie 2025-2028	266.946	266.946
Totaal subsidiebedrag boekjaar	<u>266.946</u>	<u>266.946</u>

TOELICHTING OP DE CATEGORIALE EXPLOITATIEREKENING OVER 2025

Eigen inkomsten

1 Publieksinkomsten binnenland	2025	Begroting 2025	2024
1 Opbrengst entreegelden	609.741	738.355	670.241
2 Opbrengst museumkaarten	331.847	252.159	306.247
3 Opbrengst Taveerne	421.197	451.143	461.365
4 Opbrengst winkelverkoop	60.212	85.932	70.535
5 Opbrengst rondleidingen	<u>32.367</u>	<u>30.000</u>	<u>26.414</u>
Totaal publieksinkomsten binnenland	<u>1.455.364</u>	<u>1.557.589</u>	<u>1.534.802</u>

6 Overige directe inkomsten	2025	Begroting 2025	2024
1 Vrijval investeringsbijdrage project Verlichting vesting	8.600	8.600	8.600
2 Vrijval investeringsbijdrage projecten overig	<u>375</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
Totaal overige directe inkomsten	<u>8.975</u>	<u>8.600</u>	<u>8.600</u>

2. Vrijval investeringsbijdrage project Verlichting vesting

Onder de post 'vrijval investeringsbijdrage Verlichting vesting' is € 8.600 verantwoord voor vrijval van de bijdrage wegens realisatie van het project.

9 Indirecte inkomsten	2025	Begroting 2025	2024
1 Inkomsten uit zakelijke activiteiten	888.761	917.048	965.158
2 Inkomsten uit Bed & Breakfast	84.163	87.000	87.336
3 Inkomsten uit media (fotoreportages)	4.241	1.500	2.624
4 Bijzondere activiteiten (workshops en evenementen)	27.335	15.000	15.692
5 Overige indirecte opbrengsten	<u>4.418</u>	<u>-</u>	<u>9.360</u>
Totaal indirecte inkomsten	<u>1.008.918</u>	<u>1.020.548</u>	<u>1.080.170</u>

11 Totaal structureel OCW	2025	Begroting 2025	2024
1 OCW: Erfgoedwet onderdeel huisvesting	1.057.916	1.057.916	1.039.838
2 OCW: Erfgoedwet onderdeel collectiebeheer	139.302	133.681	133.681
3 OCW: Publieksactiviteiten	<u>266.946</u>	<u>256.174</u>	<u>256.174</u>
Totaal structureel OCW	<u>1.464.164</u>	<u>1.447.771</u>	<u>1.429.693</u>

16 Structurele publieke subsidies: provincies

In het jaar 2025 zijn, evenals in 2024, geen structurele publieke subsidies van enige Provincie ontvangen.

17 Structurele publieke subsidies: gemeenten	2025	Begroting 2025	2024
1 Gemeente Zaltbommel	50.000	50.000	50.000
2 Gemeente Altena	10.000	10.000	10.000
3 Gemeente Gorinchem	<u>12.500</u>	<u>10.000</u>	<u>10.000</u>
Totaal structurele publieke subsidies: gemeenten	<u>72.500</u>	<u>70.000</u>	<u>70.000</u>

20 Incidentele publieke subsidies	2025	Begroting 2025	2024
1 Overige subsidies	<u>65.422</u>	<u>23.719</u>	<u>36.288</u>
Totaal incidentele publieke subsidies	<u>65.422</u>	<u>23.719</u>	<u>36.288</u>

LASTEN

1 Personeelslasten	2025	Begroting 2025	2024
1 Loon- salarislasten	1.585.403	1.456.300	1.322.473
2 Werkgeverslasten	326.318	285.000	265.806
3 Pensioenlasten	170.287	171.000	148.428
4 Inhuur derden	<u>174.269</u>	<u>138.072</u>	<u>270.290</u>
Totaal personeelslasten	<u>2.256.277</u>	<u>2.050.372</u>	<u>2.006.997</u>

2 Huisvestingslasten	2025	Begroting 2025	2024
1 Huur- en energielasten	85.611	100.000	90.468
2 Dotatie voorziening groot onderhoud	507.000	507.000	469.270
3 Reparatie- en onderhoud	208.603	250.228	236.385
4 Overige huisvestingskosten	<u>45.224</u>	<u>40.250</u>	<u>38.304</u>
Totaal huisvestingskosten	<u>846.438</u>	<u>897.478</u>	<u>834.427</u>

3 Afschrijvingen	2025	Begroting 2025	2024
1 Inrichting en inventaris	90.903	83.200	93.569
2 Boekwinst verkoop activa	-3.380	-	-161
Totaal afschrijvingen	87.523	83.200	93.408

Voor een toelichting van de afschrijvingen, verwijzen we u naar de balans - materiële vaste activa.

4 Aankopen

In het jaar 2025 zijn evenals in 2024 geen aankopen ten behoeve van de collectie gedaan.

5 Overige lasten	2025	Begroting 2025	2024
1 Overige personeelslasten	318.799	200.855	196.950
2 Organisatielasten	194.383	200.143	208.031
3 Collectie- /wetenschappelijke functie	21.651	20.000	13.009
4 Vaste presentatie	-	-	-
5 Dienstverlening & voorlichting, Werving & PR	106.323	117.000	111.033
6 Bijzondere activiteiten / tentoonstellingen	107.440	106.500	85.666
7 Projecten	120.592	-	-
8 Inkoopkosten Horeca en Museumwinkel	468.501	468.503	531.866
Subtotaal overige lasten	1.337.689	1.113.001	1.146.555
9 Incidentele last terugbetaling subsidie (TVL)	-	-	8.710
Totaal overige lasten	1.337.689	1.113.001	1.155.265

Aanvulling op 1. Salarislasten

De Museum-cao geldt vanaf 1 juli 2024 tot en met 30 juni 2026.

In boekjaar 2025 is een structurele salarisverhoging van 3,5% doorgevoerd per 1 juli 2025.

WNT-verantwoording 2025

De WNT is van toepassing op Stichting Rijksmuseum Slot Loevestein. Het voor Stichting Rijksmuseum Slot Loevestein toepasselijke bezoldigingsmaximum voor de directeur/bestuurder is in 2025 € 246.000 (2024: € 233.000).

1a. Bezoldiging leidinggevende topfunctionaris(sen)

	2025	2024
Naam functionaris(sen)	M. Dumrese	M. Dumrese
Functiegegevens:	Directeur / bestuurder	Directeur / bestuurder
Aanvang en einde functievervulling	1/1 – 30/09	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	95.930	113.232
Beloningen betaalbaar op termijn (wg-deel)	17.161	21.806
<i>Subtotaal</i>	<i>113.091</i>	<i>135.038</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	183.995*	233.000*
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	113.091	135.038
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

*Alg bezoldigingsmaximum (2025: 273/365 x € 246.000)

1b. Leidinggevende topfunctionaris(sen) zonder dienstbetrekking in maand 1 t/m 12

Kalenderjaar	2025	2024
Naam functionaris(sen)	T. Meereboer	T. Meereboer
Functiegegevens:	Directeur / bestuurder a.i.	Directeur- bestuurder a.i.
Periode functievervulling in het kalenderjaar	1/1 - 31/12	25/11 – 31/12
Aantal kalendermaanden functievervulling	12,0	2,0
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	1.323	64
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 235	€ 221
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 333.400	€ 14.144
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 119.475	€ 6.000
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 – 12	€ 119.475	€ 6.000
Bezoldiging	€ 119.475	€ 6.000
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.

1c. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 2.100 of minder

<u>Naam topfunctionaris</u>	<u>Functie</u>
1. G. A. van der Steur	Voorzitter
2. R.W.J. Melissant-Briene	Vicevoorzitter
3. B. Eenkhoorn	Lid
4. V.G. Moolenaar	Lid
5. A.S.M. Vreeburg	Lid
6. J. van Hooff	Lid

De leden van de Raad van Commissarissen hebben geen onkostenvergoeding ontvangen in 2025.

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Gegevens 2025

	M. Dumrese
Functie bij beëindiging dienstverband:	Directeur / bestuurder
Omvang dienstverband (in fte)	1
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2025
Uitkering wegens beëindiging dienstverband	
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	75.000
Individueel toepasselijk maximum	75.000
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	75.000
Waarvan betaald in 2025	27.086
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.

Goedkeuring jaarverslag

Dit jaarverslag met de jaarrekening is vastgesteld door de directeur-bestuurder a.i. T.C.G.M. Meereboer op 27 maart 2026 in de ABV-commissie. In de vergadering van 29 april 2026 is deze goedgekeurd door de Raad van Commissarissen van Stichting Rijksmuseum Slot Loevestein.

Per 15 maart 2026 is mevrouw drs. J.C. Doest aangesteld als directeur-bestuurder.
Poederrijen, 29 april 2026

Mevrouw drs. J.C. Doest MPM

OVERIGE GEGEVENS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Afgegeven ten behoeve van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Aan de Raad van commissarissen van stichting Rijksmuseum Slot Loevestein

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de in dit verslag op pagina 33 tot en met 58 opgenomen jaarrekening 2025 van stichting Rijksmuseum Slot Loevestein te Zaltbommel gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van stichting Rijksmuseum Slot Loevestein op 31 december 2025 en van het resultaat over 2025 in overeenstemming met Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2025-2028 en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2025 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2025-2028.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2025;
2. de staat van baten en lasten over 2025; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2025-2028 en de Regeling Controleprotocol WNT 2025. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van stichting Rijksmuseum Slot Loevestein zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf betreffende overige aangelegenheden

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat; en
- alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2025-2028 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in het Accountantsprotocol cultuursubsidies Instellingen 2025-2028 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2025-2028.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de Raad van Commissarissen voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven, het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2025-2028 en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in de subsidiebeschikking en het Handboek verantwoording cultuursubsidies Instellingen subsidieperiode 2025-2028.

In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude en fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Accountantsprotocol cultuursubsidies instellingen 2025-2028, de Regeling Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de Raad van Commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rotterdam, 1 mei 2026

Steens & Partners
Accountants en Adviseurs

WAS GETEKEND

J.J.G. Derkx MSc. RA

BIJLAGEN

1) Bijlage: Samenstelling directie/bestuur & Raad van Commissarissen

Directeur-bestuurder

Dhr. M. Dumrese dienstverband vanaf 1 maart 2019. Directeur-bestuurder vanaf 1 april 2019 tot en met 30 september 2025.

Dhr. T. Meereboer (ad interim vanaf 25 november 2024). Directeur-bestuurder a.i. vanaf 1 oktober 2025 tot en met 14 maart 2026.

Mevr. drs. J.C. Doest MPM dienstverband vanaf 1 maart 2026. Directeur-bestuurder vanaf 15 maart 2026.

Samenstelling en profiel van de Raad van Commissarissen

De Raad bestaat uit 6 leden inclusief de voorzitter. Het profiel van de Raad is als volgt:

- Museale/geschiedkundige kennis
- Bestuurlijke/juridische kennis
- Ondernemerskennis
- Financiële kennis
- Vastgoedkennis

Voorzitter

Dhr. mr. G.A. (Ard) van der Steur,
(profiel: bestuurlijk/juridisch, lid v.a. 1 juli 2018, 2^e periode).

Leden

Mevr. drs. R.W.J. (Reini) Melissant – Briene MSM
(profiel: bestuurlijk/Burgemeester, lid v.a. 1 februari 2019, 2^e periode)

Dhr. B. (Teus) Eenkhoorn
(profiel: museaal/geschiedkundig, lid v.a. 1 april 2020, 2^e periode).

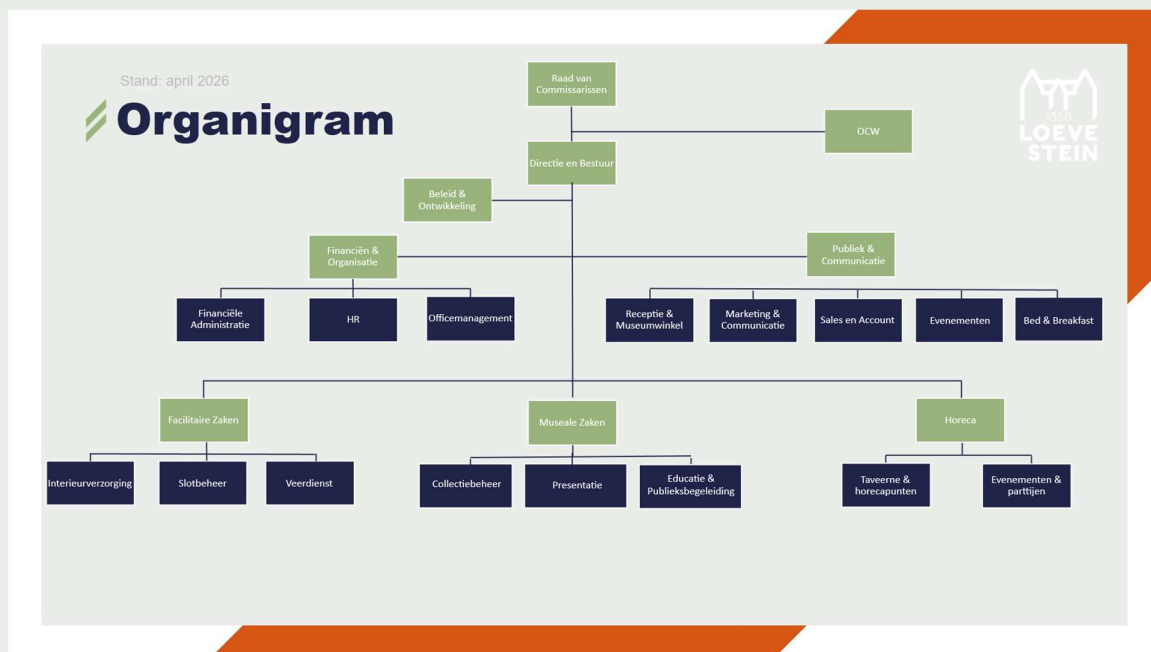
Dhr. drs. V.G. (Vincent) Moolenaar
(profiel: financieel, lid v.a. 1 januari 2021, 2^e periode).

Mevr. drs. A.S.M. (Rian) Vreeburg
(profiel: ondernemerskennis, lid v.a. 1 juli 2023, 1^e periode)

Dhr. J. (Jeroen) van Hooff
(profiel: ondernemerskennis, lid v.a. 1 juli 2023, 1^e periode)

We verwijzen u voor een overzicht van de nevenfuncties van het bestuur en de leden van de Raad van Commissarissen naar <https://www.slotloevestein.nl/over-ons/#rvt>.

2) Bijlage: Organogram Stichting Rijksmuseum Slot Loevestein

Directie en management

Directie/bestuur	De heer M. (Ed) Dumrese (tot 1/10/25) De heer T. (Theo) Meereboer a.i. Mevrouw J. (Jenny) Doest MPM	Directeur-bestuurder Directeur-bestuurd a.i. Directeur-bestuurder (per 15 maart 2026)
Financiën & Organisatie	Mevrouw M. (Maaike) van der Steen	Hoofd Financiën en Organisatie
Museum bedrijf	Mevrouw K. (Kiki) Hehemann	Hoofd Museale zaken
Facilitair bedrijf	De heer D. (Dré) van Dongen	Hoofd Facilitaire Zaken
Horecabedrijf	De heer A. (Andy) Vugts	Hoofd Horeca
Publiek & Communicatie	Mevrouw K. (Karina) Roovers	Hoofd Publiek en Communicatie
Ondersteund door:		
Beleid, Ontwikkeling & Projecten	Mevrouw A. (Annemarieke) Cijssouw	Manager Beleid en Ontwikkeling
En alle andere medewerkers en vrijwilligers die met elkaar Slot Loevestein dagelijks toegankelijk maken en houden.		

3) Bijlage: Slot Loevestein & de gedragscodes

Governance Code Cultuur

Stichting Rijksmuseum Slot Loevestein onderschrijft en past de Governance Code Cultuur toe als kader voor goed bestuur en toezicht. De code is verankerd in de statuten en vormt, samen met de Code Diversiteit & Inclusie, de Fair Practice Code en de Ethische Code voor Musea (ICOM), een samenhangend geheel van normen en waarden voor het handelen van bestuur, toezicht, medewerkers en vrijwilligers.

Deze codes versterken elkaar:

- de Governance Code Cultuur richt zich op bestuur, toezicht en verantwoording;
- de Ethische Code ICOM op professioneel en zorgvuldig museaal handelen;
- de Code Diversiteit & Inclusie op gelijkwaardigheid, toegankelijkheid en representatie;
- de Fair Practice Code op eerlijke omgang met werk, makers en medewerkers.

Loevestein past deze codes toe volgens het principe 'pas toe en leg uit' en blijft deze in de toekomst evalueren en aanscherpen waar nodig.

Principe 1 – Maatschappelijke doelstelling en culturele waarde

Loevestein realiseert haar maatschappelijke doelstellingen door het creëren, bewaren en overdragen van culturele waarde. Het museum positioneert zich als een platform voor vrede, vrijheid, recht en democratische waarden, waarbij actuele maatschappelijke vraagstukken worden verbonden met het historische erfgoed van Slot Loevestein.

Bij de invulling van haar programmering, collectiebeleid en publieksactiviteiten besteedt Loevestein expliciet aandacht aan thema's als democratische waarden, vrijheid van meningsuiting, tolerantie, rechtvaardigheid en respect voor uiteenlopende perspectieven. Deze maatschappelijke opdracht vormt een belangrijk afwegingskader voor bestuurlijke keuzes en strategische beslissingen.

Externe financiering en samenwerkingen worden uitsluitend aangegaan wanneer deze in lijn zijn met de missie, kernwaarden en ethische uitgangspunten van de organisatie.

Principe 2 – Pas toe en leg uit

Loevestein past de principes en aanbevelingen van de Governance Code Cultuur toe en legt hierover verantwoording af in het jaarverslag.

Indien Loevestein gemotiveerd afwijkt van onderdelen van de code, wordt dit expliciet benoemd en onderbouwd. De Raad van Commissarissen ziet toe op deze transparantie.

Risicobeheersing maakt onderdeel uit van het bestuurlijk handelen. Loevestein beschikt over een veiligheids- en arbobeleid, waaronder periodieke Risico-Inventarisatie & Evaluatie (RI&E), een ontruimingsplan en aandacht voor collectie-, bezoekers- en medewerkersveiligheid. De uitkomsten van risicoanalyses worden besproken in het managementteam en met de Raad van Commissarissen en waar nodig vastgelegd in beleid.

Principe 3 – Onafhankelijkheid en integriteit

De bestuurder en commissarissen van Loevestein handelen onafhankelijk, integer en transparant. Zij zijn alert op (de schijn van) belangenverstrengeling en vermijden ongewenste tegenstrijdige belangen.

Nevenfuncties van de bestuurder en commissarissen zijn openbaar. Bij een (mogelijke) belangenverstrengeling wordt dit onverwijld gemeld en besproken binnen de Raad van Commissarissen. Indien nodig wordt de betrokken bestuurder of commissaris uitgesloten van besluitvorming over het betreffende onderwerp.

De Raad van Commissarissen evalueert jaarlijks einde jaar zijn eigen functioneren, waaronder de naleving van integriteitsprincipes. Deze evaluaties kunnen intern of onder externe begeleiding plaatsvinden.

Principe 4 – Rolvastheid en taakverdeling

Het bestuur en de Raad van Commissarissen zijn zich bewust van hun onderscheiden rollen, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en handelen daarnaar.

Het bestuur is verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding en de realisatie van de doelstellingen van de stichting. De Raad van Commissarissen houdt toezicht op het beleid van het bestuur en de algemene gang van zaken binnen de organisatie en fungeert daarnaast als adviseur en werkgever van de directeur-bestuurder.

De Raad van Commissarissen bestaat uit zes leden met een vastgestelde profielschets. Leden worden benoemd voor een periode van vier jaar met de mogelijkheid tot één herbenoeming. De Raad evalueert jaarlijks of de Governance Code Cultuur naar behoren wordt toegepast.

Principe 5 – Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur is verantwoordelijk voor de algemene en dagelijkse leiding van Loevestein en voor het behalen van de vastgestelde doelstellingen.

Het bestuur vergadert maandelijks in managementteamverband en legt besluiten vast. Er vindt regelmatig overleg plaats met de voorzitter van de Raad van Commissarissen. Het bestuur rapporteert maandelijks aan de Raad van Commissarissen over financiën, voortgang, risico's en prestaties, onder meer via financiële rapportages en KPI-overzichten.

Principe 6 – Zorgvuldig omgaan met mensen en middelen

Het bestuur gaat zorgvuldig, transparant en verantwoord om met de mensen en middelen van de organisatie. Hierbij wordt gehandeld in lijn met de Fair Practice Code, de Code Diversiteit & Inclusie en relevante arbeidswetgeving.

Loevestein is een platte organisatie waarin medewerkers en vrijwilligers twee keer per jaar in een bijeenkomst en maandelijks via de nieuwsbrief worden geïnformeerd over doelstellingen, projectontwikkelingen en resultaten. Er is een personeels- en vrijwilligershandboek en de organisatie is aangesloten bij de Museum-CAO en Horeca-CAO.

Loevestein beschikt over een externe vertrouwenspersoon en stimuleert een sociaal veilige, inclusieve en respectvolle werkomgeving. De Raad van Commissarissen ziet, onder meer via de Remuneratiecommissie, toe op het verantwoord inzetten van mensen en middelen en op het functioneren van de directeur-bestuurder.

Principe 7 – Toezicht, advies en werkgeverschap

De Raad van Commissarissen vervult zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol op professionele en onafhankelijke wijze.

De Raad vergadert viermaal per jaar en heeft commissies ingesteld voor Audit, Bedrijfsvoering en Vastgoed, Museale Zaken en Remuneratie. Deze commissies bereiden besluitvorming voor en verdiepen het toezicht op specifieke aandachtsgebieden.

De Raad van Commissarissen houdt toezicht op de strategie, de realisatie van de maatschappelijke doelstelling, de financiële continuïteit, het risicobeheer en de naleving van de verschillende gedragscodes.

Principe 8 – Samenstelling Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen is verantwoordelijk voor zijn eigen samenstelling en waarborgt deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid.

Bij de samenstelling wordt gestreefd naar een evenwichtige mix van expertise, ervaring, achtergrond en perspectieven, passend bij de maatschappelijke opdracht van Loevestein en in lijn met de Code Diversiteit & Inclusie. Leden opereren onafhankelijk van elkaar en van het bestuur.

Vacatures worden openbaar bekendgemaakt. Leden van de Raad van Commissarissen ontvangen geen bezoldiging.

Ethische Code

Slot Loevestein onderschrijft als geregistreerd museum en lid van de Museumvereniging de Ethische Code voor Musea (gebaseerd op de ICOM Code of Ethics for Museums). Deze code vormt het morele en professionele kader voor het handelen van de organisatie en is leidend voor bestuur, toezicht, medewerkers en vrijwilligers.

Slot Loevestein handelt vanuit de kernwaarden integriteit, zorgvuldigheid, transparantie en maatschappelijke verantwoordelijkheid, en past de uitgangspunten van de Ethische Code actief toe in beleid, besluitvorming en dagelijkse praktijk.

Verankering in beleid en organisatie

De uitgangspunten van de Ethische Code zijn verankerd in:

- het Beleidsplan 2025–2028;
- het Collectiebeidsplan 2025–2032;
- en relevante werkprocessen rondom collectiebeheer en presentatie.

Het collectiebeidsplan van Slot Loevestein sluit aan bij de normen van de Ethische Code, met bijzondere aandacht voor zorgvuldige verwerving, beheer en afstoting van collectieobjecten.

Collectiebeheer, herkomst en afstoting

Slot Loevestein beheert zijn collectie conform de professionele standaarden zoals vastgelegd in de Ethische Code voor Musea. Bij afstoting van collectieobjecten wordt de Leidraad Afstoting Museale Objecten (LAMO) gevolgd. Voor het nieuwe collectiebeidsplan 2025-2032 is vanaf eind 2024 met hulp van een professionele partner samengewerkt.

Bestuur, toezicht en verantwoordelijkheid

De bestuurder en de Raad van Commissarissen zijn bekend met de Ethische Code voor Musea en dragen de eindverantwoordelijkheid voor een integere en ethisch verantwoorde organisatiecultuur. Zij stimuleren ethisch handelen en zien toe op naleving van de Code binnen de organisatie.

Medewerkers

De Ethische Code voor Musea is van toepassing op alle medewerkers van Slot Loevestein. De code wordt periodiek onder de aandacht gebracht en vormt een richtlijn voor professioneel handelen in dagelijkse werkzaamheden. Nieuwe medewerkers worden geïnformeerd over de ethische uitgangspunten van de organisatie.

Vrijwilligers

Vrijwilligers maken een belangrijk onderdeel uit van Slot Loevestein en handelen eveneens volgens de Ethische Code voor Musea. We maken de vrijwilligers hierop attent bij aanstelling en leggen de code vast in het vrijwilligershandboek. Medewerkers en vrijwilligers moeten weten waar zij terecht kunnen bij vragen

Code Diversiteit & Inclusie

Slot Loevestein kiest nadrukkelijk voor een sterke maatschappelijke relevantie als museum en erfgoedinstelling. In het beleidsplan 2025–2028 zijn inclusie en toegankelijkheid benoemd als belangrijke speerpunten. De Code Diversiteit & Inclusie vormt daarbij een belangrijke richtlijn. Loevestein ziet diversiteit en inclusie niet als afzonderlijk beleid, maar als een structureel onderdeel van haar missie: een plek zijn waar verschillende perspectieven, verhalen en een divers publiek zich herkennen en welkom voelen.

Diversiteit wordt daarbij opgevat als de veelheid aan zichtbare en onzichtbare verschillen tussen mensen (zoals leeftijd, gender, culturele achtergrond, opleiding, beperking en sociaaleconomische positie). Inclusie betekent dat deze verschillen daadwerkelijk worden erkend, gewaardeerd en betrokken in de organisatie, programmering en publieksbenadering.

Deze Code Diversiteit & Inclusie sluit nadrukkelijk aan op:

- de Governance Code Cultuur (goed bestuur, toezicht en leiderschap);
- de Fair Practice Code (eerlijk, transparant en zorgvuldig werkgeverschap en samenwerking);
- de Ethische Code voor Musea (maatschappelijke verantwoordelijkheid en publieksfunctie).

Verankering in organisatie en beleid

Diversiteit en inclusie zijn verankerd in het personeels- en vrijwilligersbeleid en in de vormgeving en invulling van museale activiteiten. Thema's als verdraagzaamheid, tolerantie, democratische waarden en burgerschap vormen een inhoudelijke basis onder deze aanpak.

Binnen de organisatie wordt gewerkt aan een inclusieve cultuur waarin ruimte is voor verschillende perspectieven, achtergronden en ervaringen. Dit sluit aan bij de Governance Code Cultuur, waarin diversiteit in samenstelling van medewerkers en managers en in besluitvorming wordt gestimuleerd.

Personeel & vrijwilligers (P1)

Loevestein streeft naar een diverse en inclusieve samenstelling van medewerkers en vrijwilligers. Bij werving, selectie en begeleiding wordt aandacht besteed aan gelijke kansen, toegankelijk taalgebruik en een open organisatiecultuur. Dit sluit aan bij de Fair Practice Code, waarin eerlijk werkgeverschap, transparantie en zorg voor medewerkers centraal staan.

Publiek & educatie (P2)

Loevestein is actief bezig met het bereiken van een divers publiek. In de educatieve programmering wordt aansluiting gezocht bij het primair en voortgezet onderwijs op verschillende niveaus, onder andere via thema's als burgerschap, geschiedenis, maatschappijleer, natuur, taal en kunst & cultuur. Ook wordt gekeken naar aansluiting bij het mbo-onderwijs.

Daarnaast heeft Loevestein in het verleden gefungeerd als locatie voor maatschappelijke bijeenkomsten, zoals de Nationale Naturalisatiedag van de gemeente Gorinchem. Ook wordt samengewerkt met VindiQu om met een online rondleiding mensen te bereiken, die niet naar Loevestein kunnen komen. Hiermee positioneert het museum zich als ontmoetingsplek voor uiteenlopende publieksgroepen.

Programma & presentatie (P3)

Bij tentoonstellingen, publieksactiviteiten en educatieve programma's wordt aandacht besteed aan meervoudige perspectieven en representatie. Bij vernieuwing of actualisatie van museumteksten wordt kritisch gekeken naar taalgebruik, terminologie en framing vanuit het perspectief van inclusiviteit. Hierbij wordt samengewerkt met klankboardgroepen, zoals het Rode Kruis, Amnesty International en Humanistisch Verbond.

Dit onderdeel sluit aan bij de Ethische Code voor Musea, waarin zorgvuldig omgaan met verhalen, context en publieksinterpretatie centraal staat.

Partners & omgeving (P4)

Loevestein werkt samen met diverse partners in de regio en daarbuiten, waaronder onderwijsinstellingen, overheden en maatschappelijke instellingen als Kompas, COA Gorinchem en Bibliotheek Rivierenland. In deze samenwerkingen wordt gestreefd naar wederzijds respect, toegankelijkheid en gedeelde maatschappelijke doelen.

Toegankelijkheid

Loevestein erkent dat de fysieke toegankelijkheid voor mensen met een beperking beperkt is, vanwege de historische bouw van het slot en de vesting. In de ambitieplannen is daarom de wens opgenomen om de toegankelijkheid te vergroten, onder andere door aanpassing van de noodbrug en het verplaatsen van tijdelijke tentoonstellingen naar beter toegankelijke locaties binnen de vesting. De noodbrug wordt in 2026 voor het publiek opengesteld. We verkennen voorts de mogelijke verbeteringen voor diverse doelgroepen. Dit alles maakt onderdeel uit van het beleidsplan 2025-2028.

Naast fysieke toegankelijkheid wordt bij verdere uitwerking ook gekeken naar informatie- en taaltoegankelijkheid en digitale toegankelijkheid. Hiermee sluit Loevestein aan bij de bredere opvatting van toegankelijkheid binnen de Code Diversiteit & Inclusie.

Monitoring, evaluatie en verantwoording

Loevestein werkt gefaseerd aan de verdere uitwerking van diversiteit & inclusie. Periodieke evaluatie en reflectie zijn hierbij essentieel. Dit sluit aan bij het pas toe en leg uit-principe en bij de verantwoordingsprincipes uit de Governance Code Cultuur.

Fair Practice Code

Slot Loevestein onderschrijft de Fair Practice Code en staat voor een eerlijke, duurzame en transparante bedrijfsvoering. De organisatie past de drie kernprincipes van de Fair Practice Code toe: Fair Pay, Fair Share en Fair Chain. Deze principes vormen een integraal onderdeel van het personeelsbeleid, de samenwerkingspraktijk en de wijze waarop Loevestein zich verhoudt tot medewerkers, makers, vrijwilligers en ketenpartners.

De Fair Practice Code is verankerd in het Personeelshandboek en in het Beleidsplan 2025–2028.

Fair Pay – eerlijke beloning

Slot Loevestein streeft naar een eerlijke, transparante en marktconforme beloning van medewerkers. Slot Loevestein schaaft functies vanaf 2025 in volgens de vernieuwde functiewaardering van de Museumvereniging en sluit hiermee aan bij de Museum CAO waar het

functies binnen het museumbedrijf betreft. We hanteren de Horeca CAO, waar het gaat om medewerkers die werkzaam zijn binnen de horeca van Loevestein. Hiervoor is een functiehuis ontwikkeld waarin functies helder zijn omschreven en gelijke functies gelijk worden beloond, ongeacht afdeling of bedrijfsonderdeel. Dit draagt bij aan transparantie, interne rechtvaardigheid en samenhang binnen de organisatie.

Loevestein zet primair in op het werken met goed opgeleide en professioneel betaalde medewerkers. Vrijwilligers spelen een belangrijke aanvullende rol binnen de organisatie, maar nemen geen structureel professioneel werk over dat bij betaalde functies hoort. Voor de vrijwilligers van COA Gorinchem waarmee we samenwerken, is een vrijwilligersverklaring van het UWV ontvangen. Hiermee is Loevestein gehouden hen geen professioneel werk te laten doen. Wel komen ze op deze wijze in verbinding met collega's en kunnen ze de Nederlandse taal verbeteren.

Bij een samenwerking met zzp'ers en tijdelijke krachten wordt deze code eveneens gehanteerd. De jaarlijkse doelstellingen, ambities en financiële haalbaarheid spelen hierbij een rol, waarbij we volledige transparantie nastreven.

Fair Share – eerlijke kansen en veilige werkomgeving

Slot Loevestein hecht grote waarde aan een inclusieve, veilige en respectvolle werkomgeving. Bij werving en selectie wordt geen onderscheid gemaakt op basis van culturele achtergrond, religie, lichamelijke of geestelijke beperking, sociaaleconomische status, leeftijd of gender. Diversiteit krijgt actief aandacht bij het opstellen en uitzetten van vacatures.

Medewerkers kunnen bij ongewenst gedrag of integriteitsvraagstukken terecht bij een interne vertrouwenspersoon en een externe vertrouwenspersoon via de Arbo Unie. Hiermee borgt Loevestein een veilige werkomgeving waarin medewerkers zich gehoord en ondersteund voelen.

Loevestein constateert dat het aantal sollicitanten met een niet-westerse achtergrond momenteel beperkt is. De organisatie erkent dat dit mogelijk samenhangt met de geografische ligging, maar ziet dit ook als een aandachtspunt binnen het inclusiebeleid.

In 2026 zal de oprichting tot een ondernemingsraad geagendeerd worden zodat aan de betrokkenheid en inspraak van medewerkers vorm wordt gegeven. Een scholingsbeleid maakt onderdeel uit van de jaarlijkse doelstellingen, waarbij gelijke ontwikkelkansen gelden. Om diversiteit en inclusie te bevorderen wordt bij werving aandacht besteed aan taalgebruik en wervingskanalen.

Fair Chain – eerlijke samenwerking in de keten

Slot Loevestein onderschrijft het principe dat eerlijke praktijkvoering niet stopt bij de eigen organisatie. De Fair Practice Code vormt ook het uitgangspunt in de samenwerking met makers, leveranciers, partners en andere externe partijen.

De organisatie streeft naar transparante afspraken, redelijke vergoedingen en respectvolle samenwerking binnen de culturele keten. In de beleidsperiode 2025-2028 zal de doorwerking van Fair Practice in contracten, inkoop en samenwerkingsafspraken de aandacht hebben. Een eerlijke, duurzame samenwerking met leveranciers komt tot uiting in ons beleid om het Green Key label jaarlijks te behalen.